

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΙΕΡΕΙΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

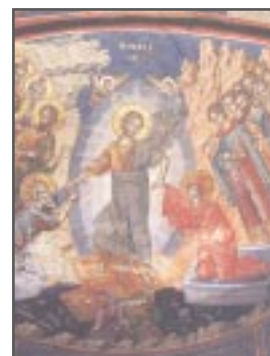
ΕΤΟΣ ΝΓ' • ΤΕΥΧΟΣ 4 • ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2004

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

«Ανέστη Χριστός και ζωή πολιτεύεται» Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου	σελ. 3
«Ἱερωσύνη και Θεία Εὐχαριστία» Σεβ. Μητροπολίτου Ὑδρας κ. Ἐφραίμ	σελ. 4-7
Ἡ θρησκευτικὴ ταυτότητά μας Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου	σελ. 8-10
Ἀντιμέτωποι μετὸ νεοσατανισμό Τοῦ Ἀρχιμ. Σεραφεῖμ Ζαφείρη	σελ. 11-12
«Ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδός, ἡ ἀλήθεια και ἡ ζωὴ» Ἀριστομένους Κ. Ματσάγγα	σελ. 13-15
«Χριστὸς γὰρ ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο» Ἀγίου Ἰωάννου Χρυσοστόμου	σελ. 16
Ὁ Μελίτων Σάρδεων γιὰ τὸ Σταυρώσιμο καὶ Ἀναστάσιμο Πάσχα Ν.Κ. Δρατσέλλα, Μ.Τη.	σελ. 17-18
Μιὰ γερόντισσα Ἡγουμένη ὡς Σύμβουλος Στέφανου Κουμαρόπουλου	σελ. 19-24
Θρησκείες και βία Ἀλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου	σελ. 25-27
Εἰδήσεις και Σχόλια Κωνσταντίνου Χολέβα	σελ. 28-29
Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ Ἀρχιμ. Ἐπιφανίου Οἰκονόμου	σελ. 30
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΙΓΜΙΟΤΥΠΑ	σελ. 31

ΕΞΩΦΥΛΛΟ:

Ἡ Ἀνάσταση.

Γ. Μονὴ Δοχειαρίου (1568).

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

Μηνιαῖο περιοδικὸ γιὰ τοὺς ἱερεῖς

Ἰωάννου Γενναδίου 14, 115 21 ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 210 72.72.253, Fax: 210 72.72.251

Διεύθυνση Διαδικτύου τῆς Ἐκκλησίας
<http://www.ecclesia.gr>

Ἡλεκτρονικὴ διεύθυνση:
e-mail: contact@ecclesia.gr

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑ

τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν και πάσης
Ἑλλάδος κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

ὑπὸ τοῦ Κλάδου Ἐκδόσεων
τῆς Ἐπικοινωνιακῆς και Μορφωτικῆς
Ὑπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου
Ἀρχιμ. Χρυσόστομος Σκλήφας

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ:

Κωνσταντῖνος Χολέβας

ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ:

Ἀριστομένης Ματσάγγας,
Διδάκτωρ Παν/μίου Ἀθηνῶν

ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ-ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ -
ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΙ-ΕΚΤΥΠΩΣΗ-ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ
ΕΚΚΛΟΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΒΑΝΗ ΑΒΕΕ

Σόλωνος 98, 106 80 Ἀθήνα
Τηλ.: 210 3661200, Fax: 210 3617791

<http://www.livanis.gr>

«'Ανέστη Χριστὸς καὶ ζωὴ πολιτεύεται»

Μήνυμα ἐπὶ τῇ 'Αναστάσει

Παιδιά μου, 'Αδέλφια μου, Χριστὸς 'Ανέστη. Γιορτάζουμε οἱ πανέλληνες καὶ πάλιν ἐφέτος τὸ Ἑλληνικὸ Πάσχα μὲ βάση τὴν Παράδοσή μας, τὰ ἦθη καὶ τὰ ἔθιμά μας, στὴν πόλη καὶ στὸ χωριό, σὲ κάθε γωνιὰ τῆς ἐλληνικῆς κυρίως γῆς. Κάθε χρόνο στὴ διάρκεια τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος βιώνουμε τὰ θεῖα Πάθη, συμ-πάσχουμε μὲ τὸν πάσχοντα γιὰ τὴ σωτηρία μας Κύριό μας, δοκιμάζουμε νὰ σηκώσουμε ὡς ἄλλοι Κυρηναῖοι τὸ βαρὺ Σταυρὸ Του, κατεβαίνουμε μαζί Του στὸν Ἄδη, συνθαπτόμενοι μὲ Αὐτὸν καὶ τέλος μετέχουμε στὴν Ἀνάστασή Του, ποὺ εἶναι ἐγγύηση καὶ τῆς δικῆς μας λυτρωτικῆς Ἀναστάσεως. Γινόμαστε δηλαδὴ συνοδοιπόροι Του σὲ ὅλα.

Ἡ ὀρθόδοξη εἰκόνα τῆς Ἀναστάσεως δὲν δείχνει τὴν σκηνὴ τῆς Ἀναστάσεως. Τὰ Εὐαγγέλια δὲν ἐνδιαφέρονται νὰ δείξουν τόσο τὸ τί ἢ τὸ πῶς ἔγινε κάτι, ἀλλὰ τὸ γιατί ἔγινε. Ἔτσι ἡ εἰκόνα δείχνει τὸν ἀναστημένο Χριστὸ νὰ σηκώνει ἀπὸ τὸ βασίλειο τοῦ Ἄδη μὲ τὰ δύο ἀνοιχτὰ χέρια Του ἕναν ἄνδρα, τὸν Ἀδάμ, καὶ μία γυναίκα, τὴν Εὐά, ὡς ἐκπροσώπους τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ὑπογραμμίζοντας ἔτσι τὶς ἀνθρωπολογικὲς προεκτάσεις τῆς Ἀναστάσεως, δηλαδὴ ὅτι ὁ Χριστὸς συνανέστησε παγγενῆ τὸν Ἀδάμ, χαρίζοντας σὲ ὅλη τὴν ἀνθρωπότητα τὴ δυνατότητα ἀθανασίας καὶ ἀφθαρσίας.

Ἡ δική μας Ἀνάσταση, ὡς καρπὸς καὶ συνέπεια τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, εἶναι γιὰ μᾶς γεγονός πολυσήμαντο. Περιλαμβάνει μέσα του, ἂν τὸ ἐπιθυμοῦμε, τὴ βεβαιότητα τῆς κατανίκης τοῦ θανάτου, τὴν ἐπανα-

βεβαίωση τῶν δικαιωμάτων μας στὴν κληρονομία τῆς βασιλείας τοῦ Πατέρα μας Θεοῦ, τὴν ἐγγύηση τῆς πατρικῆς κατὰ χάριν υἰοθεσίας μας. Ἀλλὰ καὶ στὶς καθημερινές μας ἀσχολίες ἢ Ἀνάστασή μας μὲ τὸν συμβολικὸ της χαρακτήρα προετοιμάζει τὶς ἀντοχές μας, ἐνισχύει τὶς συνειδήσεις μας, ἀναπτερώνει τὸ ἠθικὸ μας. Καὶ ὄντολογικὰ μᾶς χαρίζει ἐλπίδα, γαλήνη καὶ ψύχραιμη θέαση τῶν φαινομένων τοῦ κόσμου.

Χαρεῖτε ἀδέλφια μου μὲ ὅλη σας τὴν δύναμη τὴ χαρὰ τῆς Ἀναστάσεως. Ἀντικαταστήσατε γιὰ ὅλη τὴν περίοδο τοῦ Πεντηκοσταρίου τὸν καθημερινὸ σας χαιρετισμὸ μὲ τὸ **Χριστὸς Ἀνέστη**. Δεῖξτε πρὸς πᾶσαν κατεύθυνση ὅτι ὡς χριστιανοὶ εἴμαστε, χάρις στὴν Ἀνάσταση, δυνατοί, νηφάλιοι, ὀρθὰ προσανατολισμένοι, ἀγωνιστὲς τοῦ καλοῦ, ἀθάνατοι. Βιώσατε μέσα στὸ λειτουργικὸ χῶρο τῆς Ἐκκλησίας μας τὶς διαστάσεις τῆς ἀπελευθέρωσης ἀπὸ τὸ φᾶσμα τοῦ θανάτου, ἀπὸ τὴν ἀπαξίωση τοῦ προσώπου μας. Στὸν κόσμον σήμερα κυριαρχεῖ ὁ θάνατος, τὸ μῖσος, ἡ τρομοκρατία, ἡ βία, οἱ πόλεμοι, ἡ ἀσέβεια.

Ποιὸς θὰ μᾶς σώσει ἀπὸ τὴν τυραννία τῆς ἀνασφάλειας καὶ τῆς κακοδαιμονίας; Μόνον ἡ ἐν Χριστῷ ἀναγέννηση καὶ ἐξανάστασή μας. Ἄρκει νὰ τὸ θελήσουμε καὶ νὰ τὸ ἐπιδιώξουμε.

Χριστὸς Ἀνέστη - Χρόνια πολλὰ

Μὲ πατρικὲς εὐχές ἐν Χριστῷ Ἀναστάντι
Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
† Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

«Ίερωσύνη καὶ Θεία Εὐχαριστία». Ὁ Ἱερεὺς ὡς Ἱεραπόστολος καὶ Ποιμὴν»

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ὑδρας κ. Ἐφραίμ

Ἡ ἱερωσύνη ἢ διὰ Θεοῦ δοθεῖσα ἔχει ὡς κέντρο καὶ καρδιὰ τῆς ἱεραποστολῆς τῆς τῆν Θεία Λειτουργία. Ἡ Θεία Λειτουργία εἶναι ἡ πηγὴ χάριτος καὶ ζωῆς ἀληθινῆς γιὰ τοὺς ἀνθρώπους.

Ἐδῶ θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε μιὰ μικρὴ θεολογικὴ ἀνάλυση τῆς σχέσεως Ἱερωσύνης καὶ Θε. Εὐχαριστίας.

Ἀπὸ τὴν ἀπάντηση στὸ βασικὸ ἐρώτημα τί εἶναι Ἐκκλησία, θὰ καταλήξουμε σὲ σωστὰ συμπεράσματα. *Πρώτη ἀπάντηση* εἶναι ἐκείνη πού συνδέει τὴν Ἐκκλησία μὲ τὰ δόγματα. Ἐκκλησία στὴν περίπτωσιν αὐτὴ εἶναι ἄθροισμα ἀτόμων πού ἀποδέχονται ὀρισμένες ιδέες. Ἔτσι κύριο χαρακτηριστικὸ τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ Ὁρθοδοξία. Ὁ ἀγῶνας γιὰ τὴν ὑπεράσπιση τῶν ὀρθῶν δογμάτων ὑπῆρξεν ἀνέκαθεν χαρακτηριστικὸ τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ αἵρεση, δηλαδή ἡ ἀπόκλιση ἀπὸ αὐτὸ πού πιστεύει καὶ ὁμολογεῖ μὲ τὸ *Σύμβολο* τῆς Πίστεως τῆς Ἐκκλησίας ὁδηγεῖ αὐτομάτως ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ πρόβλημα ὅμως ἀρχίζει ἀπὸ τὴ στιγμή πού αὐτὴ ἡ ὀπτικὴ γωνία τῆς Ἐκκλησίας ἀπολυτοποιεῖται. Π.χ. σύγχρονος ζηλωτῆς, ἀπ' αὐτοὺς πού φωνάζουν ὑπὲρ τῆς Ὁρθοδοξίας, ὅταν ρωτήθηκε σὲ ποιὸν Ἐπίσκοπο ἀνήκει ἀπάντησε «*στον Ἰησοῦ Χριστό*». Προφανῶς ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς πίστευε ὅτι μπορεῖ νὰ εἶναι Ὁρθόδοξος, χωρὶς νὰ ἀνήκει σὲ κάποιον Ἐπίσκοπο, ἀφοῦ κατὰ τὴν ἀποψή του ὅλοι οἱ Ἐπίσκοποι ὕστεροῦν κατὰ τὴν ὁμολογία τῆς πίστεως. Στὴν περίπτωσιν αὐτὴ τὸ πρόβλημα δὲν εἶναι ἡ ὁμολογία τῆς πίστεως, –αὐτὸ ἀποτελεῖ βασικὸ στοιχεῖο τῆς Ἐκκλησίας– εἶναι τὸ γεγονὸς ὅτι λησμονεῖται ὅτι τὰ δόγματα δὲν εἶναι αὐτοσκοπός, ἀλλὰ ἀπο-

βλέπουν στὴν σωτηρία μας μέσα στὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας.

- Ἄλλη θεώρηση τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὴν ὀπτικὴ τῆς ἠθικῆς.

Στὴν περίπτωσιν αὐτὴ τὸ προέχον χαρακτηριστικὸ τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ὁ ἠθικὸς βίος, ἡ ἀνεπίληπτη ἀπὸ κάθε ἀποψη συμπεριφορὰ τῶν μελῶν τῆς. Ἡ Ἐκκλησία ἔτσι τείνει νὰ ταυτιστεῖ μὲ τοὺς «καθαροὺς» καὶ νὰ λησμονεῖ: *Πρῶτον*, ὅτι περιλαμβάνει καὶ ἁμαρτωλοὺς καὶ *δεύτερον* καὶ σπουδαιότερον, ὅτι ὅλα τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας εἴμεθα μὲ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλο τρόπο ἁμαρτωλοί. Πολλές φορές οἱ κανόνες τῆς ἠθικῆς τηροῦνται πιὸ πολὺ ἀπὸ ἀνθρώπους πού δὲν ἀνήκουν στὴν Ἐκκλησία. Ἀκόμα καὶ ἀπὸ ἀπίστους ἢ ἀλλοδόξους (ἓνας Βουδδιστῆς εἶναι πιὸ ἀγνός, πιὸ ἀσκητικὸς, πιὸ φιλόφρωνος καὶ πρᾶος ἀπὸ πολλοὺς χριστιανούς). Αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι ὑπάρχει ἐκεῖ ἡ Ἐκκλησία.

- Ἡ θεώρηση τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὴν ὀπτικὴ γωνία τῆς Ἱεραποστολῆς.

Κήρυγμα, ὁμιλίες, κοινωνικὴ δράση, ἐξωτερικὴ ἱεραποστολή. Ὅλα αὐτὰ εἶναι στοιχεῖα οὐσιαστικὰ τῆς Ἐκκλησίας, θὰ τὸ τονίσουμε στὸν ποιμαντικὸ σχεδιασμό. Ἄλλὰ καὶ αὐτὰ δὲν ἀποτελοῦν τὴν εἰδοποιὸ διαφορά ἀπὸ ἄλλες δρώσες σέκτες καὶ ὁμάδες ἐντὸς τῆς κοινωνίας.

- Ἡ θεώρηση τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὴν ὀπτικὴ γωνία τῆς θεραπείας ἢ τῆς ψυχολογίας.

Σύμφωνα μὲ τὴν τάση αὐτὴν ἐξαίρεται ἡ ιδιότητα τῆς Ἐκκλησίας ὡς «*νοσοκομείου*», θεραπείας ἀπὸ τὰ πάθη, ἀνάπαυσης τῆς ψυχῆς κ.λπ. Ἐδῶ ἡ οὐσία τῆς Ἐκκλησίας δὲν τοποθετεῖται στὸ δόγμα ἢ στὴν

ήθικη ζωή, αλλά στο μυστήριο της έξομολογήσεως. Σκοπός μας τελικός είναι να φέρουμε τους ανθρώπους στο έπιτραχήλιο του πνευματικού; Είναι και αυτό. Όμως η έννοια του «Γέροντα» δεν μπορεί να είναι πιο σημαντική από εκείνη του Έπισκόπου. Γι' αυτό έδω έχομε πολλάκις πολλά παρατραγουδα.

Είναι, συνεπώς, αναγκαίο να αναζητήσουμε άλλοι την ταυτότητα της Έκκλησίας, δηλαδή το ιδιαίζον χαρακτηριστικό της, που δεν μπορεί να βρεθεί πουθενά άλλοι εκτός της Έκκλησίας. Το δόγμα, το κήρυγμα, ή ιεραποστολή, ή ψυχοθεραπεία – όλα αυτά είναι βασικά και απαραίτητα στοιχεία της Έκκλησίας. Ούτε προς στιγμήν δεν τα υποτιμούμε. Άλλα όλα αυτά

Κυπριανός, Μάξιμος κ.ά., μέχρις ότου φθάσουμε στον πρώτο σαφή και έκπεφρασμένο όρισμό της Έκκλησίας που συναντούμε για πρώτη φορά το 14ο αιώνα. Πρόκειται για τον Άγιο Νικόλαο Καβάσιλα, ο οποίος πρώτος μάς δίδει όρισμό της Έκκλησίας. Τί σημαίνει «Έκκλησία»; Ο Νικόλαος Καβάσιλας άπαντά: «*Η Έκκλησία σημαίνεται εν τοις μυστηρίοις*». Η φράση «*έν τοις μυστηρίοις*» σημαίνει άπλως «*έν τή θεία Εύχαριστία*», διότι σε όλη την Πατερική περίοδο –όπως φαίνεται στο κείμενο της Θ. Λειτουργίας– ή Θ. Εύχαριστία καλείται «*τά μυστήρια*». («*Όρθοι μεταλαβόντες τών άχράντων και ζωοποιών μυστηρίων... κ.λπ.*») Άλλωστε ο Άγιος Νικόλαος Καβάσιλας είναι σαφής ως προς την ταύτιση Εύχαρι-

χρειάζονται και κάτι άλλο για να γίνουν Έκκλησία – δεν είναι Έκκλησία από μόνα τους. Μέ ποιό τρόπο γινόμαστε όλοι μας Έκκλησία; Ο Άπόστολος Παύλος ταυτίζει Έκκλησία και Εύχαριστία (Α' Κορ. 11,18). «*Συνερχομένων ύμωv έν Έκκλησία*», που δεν είναι τίποτε άλλο από τή σύναξη τών πιστών επί το αυτό για τήν τέλεση της Θ. Εύχαριστίας. Άκόμα και ή «*κατ' οίκον Έκκλησία*» έχει τήν έννοια της τελέσεως της Θ. Εύχαριστίας «*Κλῶντες τε κατ' οίκον άρτον*» (Πράξ. 2,46). Τήν σύνδεση αυτή Εύχαριστίας και Έκκλησίας τήν βλέπουμε και στην πατερική περίοδο. Ίγνάτιος,

στίας και Έκκλησίας, όταν γράφει «*τήν τοῦ Χριστοῦ Έκκλησίαν εἶ τις ἰδεῖν δυναθείη, οὐδέν ἕτερον ἢ αὐτό μόνον τὸ Κυριακόν σῶμα ὄψεται*», δηλαδή, αν θελήσει κανείς να δει τήν Έκκλησία, δεν θά τήν δει παρά μόνον (είναι σημαντικό αυτό το «μόνον») στο Κυριακό σῶμα, τήν Εύχαριστία. Γι' αυτό συνεχίζει «*οὐδέν άπεικός ένταῦθα διά τών μυστηρίων τήν Έκκλησίαν σημαίνεσθαι*»· δεν είναι καθόλου άνάρμοστο (άπεικός) το να όρίζει (σημαίνεσθαι) κανείς τήν Έκκλησία ταυτίζοντάς την με τήν Εύχαριστία.

Άν ή ταυτότητα της Έκκλησίας βρί-

σκεται στην Θ. Ευχαριστία, τότε όλα τα στοιχεία που άναφέραμε πιο πάνω, δηλ. τα δόγματα, το κήρυγμα, ή ήθικη, ή ιεραποστολή, ή θεραπεία από τα πάθη κ.λπ. γίνονται «Έκκλησία», εκκλησιοποιούνται, μόνον όταν ένταχθούν στην Θ. Ευχαριστία. Έξω από αυτήν, δηλαδή ως μεμονωμένες ενέργειες, δέν αποτελούν πράξεις της Έκκλησίας. Αυτό φαίνεται περίεργο. Όταν όμως σκεφθούμε ότι στην πρώτη Έκκλησία το βάπτισμα, το χρίσμα, ο γάμος, ή έξομολόγηση, ή χειροτονία τελούνταν άρχικά στην Θ. Ευχαριστία όλα έξηγούνται.

• Αν ή ταυτότητα της Έκκλησίας βρίσκειται στη Θ. Ευχαριστία, τότε έξηγείται το γεγονός γιατί δέν μπορεί νά υπάρξει Έκκλησία χωρίς Έπίσκοπο. Ο Έπίσκοπος ταυτίζεται με τη Θ. Ευχαριστία. Πρώτιστο και κύριο έργο του Έπισκόπου είναι ή προεδρία της Ευχαριστίας. Έπίσκοποι, που άμελούν το έργο τους αυτό, και άντιλαμβάνονται το έργο ως κυρίως διοικητικό ή άκόμα και ποιμαντικό με την εύρεία έννοια του όρου (κήρυγμα, κοινωνική δράση κ.λπ.), έκκοσμικεύουν την Έκκλησία. Κατ' έπέκταση το ίδιο ισχύει και δια τους πρεσβυτέρους. Βεβαίως ή Έκκλησία είναι Έκκλησία και έκτός της Ευχαριστίας, και ό Έπίσκοπος είναι Έπίσκοπος και έκτός της Ευχαριστιακής Συνάξεως, αλλά μόνον ή Ευχαριστία νομιμοποιεί όλα αυτά. Όλα συνεπώς πρέπει νά διέλθουν από την εύλογία του Έπισκόπου για νά εκκλησιοποιηθούν και τουτό όχι διότι ό Έπίσκοπος είναι κάποια θεσμική έξουσία, αλλά διότι είναι ή κεφαλή της Θ. Ευχαριστίας, ή όποια και καθορίζει την ταυτότητα της Έκκλησίας. Με άλλα λόγια, περνώντας από τον Έπίσκοπο όλες οί πράξεις της Έκκλησίας εκκλησιοποιούνται, διότι περνούν στην ουσία από τη Θ. Ευχαριστία και έντάσσονται σ' αυτήν.

Η Θ. Ευχαριστία είναι το μόνο εκκλησιαστικό γεγονός, κατά το όποιο ή Έκκλησία βιώνει την έσχατολογική της ύπόστα-

ση, παύει νά είναι αυτό που είναι και γίνεται αυτό που θά είναι. Όλα τα άλλα θά καταργηθούν. Δέν θά υπάρχει κήρυγμα στα έσχατα, γιατί δέν θά υπάρχει κανείς που νά μεταστραφεί. Ούτε άσκηση και μετάνοια θά υπάρχουν, άφοϋ θά έχει νικηθεί όριστικά το κακό και θά έχει δεθεί ό πονηρός. Ούτε ιεραποστολή θά υπάρχει, άφοϋ όλοι θά έχουν όριστικά και άμετάκλητα την θέση τους έναντι του Θεού και του Χριστού του. Νά γιατί όλα αυτά δέν έκφράζουν την ταυτότητα της Έκκλησίας.

Πρώτο έργο ιεραποστολής ή Θ. Λειτουργία. Η Θεία Λειτουργία είναι ή πλουσιότερη πηγή χάριτος και ζωής άληθινής για τους άνθρώπους. Γράφει χαρακτηριστικά ό Άγιος Ιωάννης της Κροστάνδης! «Τί υπάρχει στη γή πιο μεγαλειώδες, πιο ζωοποιό από τη Θεία Λειτουργία;... Όλοι αγαπάμε τη ζωή. Όμως δέν υπάρχει άληθινή ζωή χωρίς την πηγή της ζωής, τον Ίησούν Χριστόν. Η Λειτουργία είναι το ταμείο και ή πηγή της άληθινής ζωής, γιατί σ' αυτήν ό ίδιος ό Κύριος, Κύριος της ζωής, παραθέτει στους πιστούς τον έαυτό του, ως τροφή και ποτό και δίνει σ' εκείνους που τον κοινωνούν ζωή με άφθονία, όπως άλλωστε ό ίδιος λέγει: “Ο τρώγων μου την σάρκα και πίνων μου το αίμα έχει ζωήν αιώνιον”.

Όμως ό αίτιος της άμαρτίας και του θανάτου... προσπαθεί νά άποτρέψει τους χριστιανούς άπ' το ποτήριο της ζωής, φέρνοντάς τους όλιγοπιστία, ψυχρότητα, όλιγωρία για το μέγιστο αυτό μυστήριο... Είναι άναγκαίο νά θερμαίνουμε συνεχώς μέσα στις καρδιές μας την πίστη στο Χριστό και την άπέραντη άγάπη του. Νά συλλογιζόμαστε συχνότερα τα θαύματα της προνοίας του. Νά διαβάζουμε τακτικότερα το άγιον Ευαγγέλιο. Νά σκεπτόμεθα βαθειά αυτό που διαβάσαμε. Νά είσχωρούμε στον έαυτό μας και νά βλέπουμε την πνευματική μας πτωχεία, την τυφλότητά μας, την γυμνότητά μας.

Είναι άναγκαίο νά άποκοπούμε από την μεγάλη άγάπη για τις έπίγειες ήδονές, που έμποδίζουν την ούράνιο άγάπη σε πολύ

ἄσχημο βαθμό. «Πᾶσαν τὴν βιοτικὴν ἀποθώμεθα μέριμναν».

Μακάρι τὰ μεστὰ αὐτὰ λόγια τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου νὰ μιλοῦν πάντα βαθεῖα καὶ μέσα στὶς ἱερατικὲς καρδιές μας.

• Δεύτερον στοιχείον ἱερατικῆς ἱεραποστολῆς. Ἡ Προσευχή.

«Ἐπὶ τῶν τειχῶν σου, Ἱερουσαλήμ, κατέστησα φύλακας ὄλην τὴν ἡμέραν καὶ ὄλην τὴν νύκτα, οἱ (οἱ ὅποιοι) διὰ τέλους οὐ σιωπήσονται μιμησκόμενοι Κυρίου» (Ἠσ. 62,6).

Φύλακας ἐπὶ τῶν τειχῶν τῆς Ἐκκλησίας, τῆς ἐνορίας, ὁ Ἱερεὺς.

«Ἱερεῦ τοῦ Θεοῦ! Πίστευε μὲ ὄλην τὴν καρδιά σου, πίστευε πάντοτε εἰς τὴν Χάριν, ἡ ὁποία σοῦ δίδεται παρὰ τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ προσεύχεσαι διὰ τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ. Ἄσ μὴν εἶναι μάταιον ἐντός σου τὸ δῶρον τοῦτο, διότι μὲ αὐτὸ μπορεῖς νὰ σώσης πολλὰς ψυχάς... Πίστευε ὅτι ἡ προσευχὴ καὶ φίλων ἀκόμη τοῦ Θεοῦ, ἰδιαίτερος ὅμως τοῦ ἱερέως τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος ζῆ ἁγίαν ζωὴν ἡμπορεῖ θαύματα νὰ κάμει καὶ εἰς αὐτὴν τὴν φύσιν, ὅπως ἔκαμον τοιαῦτα αἱ προσευχαὶ τῶν προφητῶν Μωϋσέως, Ἡλιοῦ καὶ ἄλλων. Ζῆτε, λοιπόν, κατὰ τρόπον εὐάρεστον εἰς τὸν Θεόν, ἰδίως σεῖς οἱ ἱερεῖς τοῦ Θεοῦ. Ἔστε ἅγιοι, καθαροί, πρᾶοι, ταπεινοί, οἰκτίρμονες, ἐγκρατεῖς, φιλόπονοι, ὑπομονετικοὶ καὶ ἡ προσευχή σας θὰ εἰσδύη πάντοτε εἰς τοὺς οὐρανοὺς καὶ θὰ εἰσακούεται καὶ θὰ ἐκπληροῦται. Πάντοτε προσεύχεσθε μὲ ὄλην τὴν καρδίαν σας καὶ πρὸ πάντων μὲ καθαρὰν

καρδίαν» (Ἁγίου Ἰωάννου τῆς Κροστάνδης, *Ἡ Ζωὴ καὶ τὸ ἔργον τοῦ Ἱερέως*, σελ. 53-54).

Διὰ τῶν ὀλίγων αὐτῶν σκιαγραφεῖται:

- Ἡ ἔννοια τοῦ Ἱερέως ὡς Ἱεραποστόλου στὴν ἐνορία του.
- Ὁ Ἱερεὺς εἶναι κυρίως λειτουργός.
- Κέντρο τῆς ζωῆς του πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἁγία τράπεζα.
- Ἔργο ἰσόβιο τὸ κομβοσχοίνιο. Ἡ ἀναπνοή του νὰ εἶναι καὶ προσευχὴ του.

Ἐνα κύριο χαρακτηριστικὸ τοῦ Ἱερέως εἶναι ἡ ἱεροπρέπεια. Ἡ ἱεροπρέπεια ὄχι ὡς ἐξωτερικὴ ἐμφάνιση μόνον, ἀλλὰ κυρίως ὡς ἄρωμα ἐσωτερικῆς πνευματικῆς ζωῆς καὶ ἀγιότητος. Τὰ ράσα πρέπει νὰ κρύβουν τὶς ἀρετὲς καὶ ὄχι τὰ πάθη μας. Ἡ ἀπαραίτητη ἱεροπρέπεια ἀποτελεῖ συμμόρφωση τοῦ ὅλου βίου τοῦ Ἱερέως πρὸς τὶς ἀρχές καὶ τὰ θέσμια τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ ἀσκανδάλιστο, τὸ ἀκατηγόρητο, τὸ ἀληθινό, τὸ τίμιο, τὸ ταπεινό, τὸ πρᾶο, τὸ ἡσύχιο, τὸ ἀγαπητικό. Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος λέγει πὼς ἡ ψυχὴ τοῦ Ἱερέως πρέπει νὰ εἶναι ἕνας ἥλιος καὶ νὰ φωτίζει τοὺς γύρω του! Ὁ Μέγας Βασίλειος λέγει ὅτι ὁ Ἱερεὺς πρέπει νὰ προσέχει καὶ πὼς κάθεται καὶ πὼς συζητᾷ καὶ πάντοτε νὰ εἶναι ἀπρόσκοπτος, πρόσχαρος, φιλάδελφος, εὐχάριστος καὶ ταπεινός. Γνωρίζετε καλὰ ὅτι ὁ κόσμος κουράσθηκε πολὺ ἀπὸ τὰ λόγια καὶ ἰδιαίτερα ὁ νέος σήμερα ἐναγώνια ἀναζητᾷ τὸ βιωμένο παράδειγμα, τὴν ἀνταπόκριση λόγων καὶ πράξεων.

Σχεδιάσμα κατηχήσεως για ἐνήλικες

Ἡ θρησκευτικὴ ταυτότητά μας “Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν”

Τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν
καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου

α) Συγκεκριμένη ἢ ὀριοθετημένη πίστη

Ἄν θὰ θέλαμε, νὰ μάθουμε συνοπτικὰ Ἀλλὰ καὶ περιεκτικὰ τὸ περιεχόμενο τῆς πίστεώς μας, δὲν θὰ εἴχαμε νὰ κάνουμε τίποτε ἄλλο ἀπὸ τοῦ νὰ μελετήσουμε τὸ «Σύμβολο τῆς Πίστεως», τὸ γνωστὸ δηλ. σὲ ὅλους «Πιστεύω». Οἱ εὐσεβεῖς ἄνθρωποι τῆς Ἐκκλησίας τὸ γνωρίζουν καλὰ καὶ τὸ ἀπαγγέλλουν συχνὰ εἴτε στὸν ἱερό ναό, εἴτε καὶ στὸ δωμάτιό τους, ὅταν προσεύχονται. Οἱ ἅγιοι Πατέρες πὸ τὸ συνέθεσαν θέλησαν νὰ μᾶς διδάξουν πρῶτα-πρῶτα ὅτι δὲν ἀρκεῖ νὰ πιστεύει κανεὶς ἀόριστα καὶ ἀφηρημένα, ἀλλὰ συγκεκριμένα καὶ προσωπικά. Πολλοὶ ἄνθρωποι πιστεύουν σὲ κάποιον Θεὸ ἢ μᾶλλον σὲ κάποια ἀνώτερη δύναμη, ὅπως λένε, πράγμα πὸ συνέβαινε καὶ μὲ τοὺς ἀρχαίους εἰδωλολάτρες. Καὶ αὐτοὶ εἴχαν θεοποιήσει φυσικὲς δυνάμεις καὶ τὶς λάτρευαν. Ἐπομένως, ἂν κάποιος ἀπλῶς πιστεύει πὸς ὑπάρχει μιὰ ἀνώτερη δύναμη, πὸ τὴν λένε Θεό, αὐτὴ ἢ πίστη του δὲν εἶναι ὀρθή, καὶ δὲν τὸν σώζει. Γιὰ νὰ εἶσαι ὀρθόδοξος δὲν ἀρκεῖ ἀπλῶς νὰ πιστεύεις ὅπως σὺ θέλεις ἢ ὅπως νομίζεις ἐσὺ καλύτερα. Πρέπει νὰ πιστεύεις ὅπως αὐτὴ τὴν πίστη τὴν παρουσιάζει ἡ Ἀγ. Γραφή καὶ οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, δηλ. ὅπως ἡ Ἐκκλησία μᾶς τὴν παραδίδει μέσα στοὺς αἰῶνες. Ἔτσι, ἡ Ἐκκλησία ἐφρόντισε νὰ κωδικοποιήσει τὰ κύρια σημεῖα τῆς πίστεως, συνθέτοντας τὸ «Σύμβολο τῆς Πίστεως», ἢ ἀπαγγελία τοῦ ὁποίου σημαίνει ἀποδοχὴ τῶν βασικῶν

αὐτῶν σημείων καὶ ταυτόχρονα ἐγγύηση ὀρθότητος καὶ ἀκριβείας γύρω ἀπὸ τὰ δόγματα.

β) Ἱστορία τοῦ Συμβόλου

Στὴ γλῶσσα τῆς Θεολογίας «Σύμβολον» ὀνομάζεται ἓνα κείμενο πὸ περιέχει δόγματα ἢ δογματικούς ὅρους καθὼς καὶ τὶς περὶ πίστεως ἀποφάσεις τῶν ἁγίων 7 Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Τέτοια «Σύμβολα» ὑπάρχουν πολλὰ, καθὼς καὶ «συμβολικὰ μνημεῖα», δηλ. διακηρύξεις εἴτε Συνόδων, εἴτε ἁγίων πὸ ἡ Ἐκκλησία τὶς υἰοθέτησε καὶ τὶς κατοχύρωσε μὲ τὴν αὐθεντία της. Τὸ κατ' ἐξοχὴν ὅμως «Σύμβολον» εἶναι αὐτὸ πὸ ἀπαγγέλλουμε στὴν Ἐκκλησία καὶ ἀρχίζει μὲ τὴ λέξη «Πιστεύω» καὶ πὸ εἶναι γνωστὸ ὡς «Σύμβολο Νικαίας-Κωνσταντινουπόλεως». Λέγεται ἔτσι, διότι διευτυπώθη στὴ διάρκεια τῶν δύο πρώτων Οἰκουμενικῶν Συνόδων, πὸ ἡ μὲν Α' συγκροτήθηκε στὴ Νίκαια τὸ 325 μ.Χ. καὶ ἡ Β' στὴν Κωνσταντινούπολη τὸ 381 μ.Χ. Τὴ διατύπωσή του ἐπέβαλαν οἱ αἱρέσεις, πὸ ἀπειλοῦσαν τότε τὴ γνησιότητα τῆς πίστεως καὶ τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἐκκλησία ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή στάθηκε ἀνένδοτη στὴ προσπάθεια τῶν αἰρετικῶν νὰ νοθεύσουν τὴν πίστη. Καὶ αὐτὸ γιατί ἐπίστευε ὅτι μὲ τὶς «ἐτεροδιδασκαλίες», δηλ. τὶς αἰρετικές δοξασίες πὸ διέσπειραν οἱ πλανεμένοι, ἀλλοιώνοντας τὴν ἀλήθεια καὶ ἀπο-

προσανατολίζοντας τὸν λαό, ἔμπαινε σὲ κίνδυνο αὐτὴ ἢ ἴδια ἢ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων. Γιατί, ὅπως εἶπαμε, δὲν ἀρκεῖ ἀπλῶς καὶ μόνον νὰ πιστεύει κανεὶς ἔτσι ἀφηρημένα καὶ ἀπρόσωπα γιὰ νὰ σωθεῖ. Πρέπει νὰ πιστεύει καὶ σωστά, ὅπως ἀκριβῶς ἡ ἀγία ὀρθόδοξη Ἐκκλησία «*πρεσβεύουσα δογματίζει*». Μόνον ὑπ' αὐτὴ τὴν προϋπόθεση παραμένει κανεὶς μέσα στὴν Ἐκκλησία καὶ σώζεται. Ἄλλιῶς ἐξέρχεται τῆς Ἐκκλησίας καὶ χάνεται, γιὰτι «*ἔξω ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία δὲν ὑπάρχει σωτηρία*».

γ) Ἡ αἵρεση ματαιώνει τὴ σωτηρία μας

Εἶναι πολὺ χαρακτηριστικὸ τὸ γεγονός ὅτι ἡ Ἐκκλησία καὶ οἱ Πατέρες τῆς στάθηκαν πάντοτε μὲ μεγάλη κατανόηση θὰ ἔλεγα καὶ ἐπιείκεια, ἐμπρὸς σὲ μεγάλους ἁμαρτωλούς, κλέπτες, φονιάδες, μοιχοὺς, θέλοντας νὰ τοὺς ὀδηγήσουν στὴ μετάνοια, κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Κυρίου μας, ποὺ, ὅπως εἶναι γνωστόν, ἔκανε παρέα μὲ τοὺς ἁμαρτωλούς τῆς ἐποχῆς του καὶ εἶχε διακηρύξει ὅτι δὲν ἤλθε νὰ καλέσει τοὺς δικαίους, ἀλλὰ τοὺς ἁμαρτωλούς. Ἀπέναντι ὅμως τῶν αἰρετικῶν ἢ Ἐκκλησία στάθηκε μὲ περισσὴ αὐστηρότητα, τοὺς ἀντιμετώπισε σὰν μολυσματικὴ ἐπιδημία καὶ θέλησε μὲ κάθε τρόπο νὰ προφυλάξει τὰ παιδιά τῆς ἀπὸ αὐτούς, τοὺς ὁποίους ἐμμένοντας στὴν πλάνη ἀπέκοπτε καὶ ἀπεμάκρυνε, ὅπως ἀκριβῶς κάνει ὁ ἀγρότης ποὺ βγάζει τὰ σάπια φρούτα ἀπὸ τὸ καλάθι γιὰ νὰ μὴ μεταδώσουν καὶ

στὰ ὑγιῆ τὴ μόλυνσή τους. Γι' αὐτὸ καὶ ἐφρόντισε ἀπὸ τὰ παλιὰ ἀκόμη χρόνια νὰ δημιουργήσει τὰ ἀσφαλιστικὰ ἐκεῖνα πλαίσια, δηλ. τὰ δόγματα, ὥστε αὐτὰ νὰ ὀριοθετοῦν τὴν ὀρθὴ πίστη καὶ ὁ καθένας νὰ γνωρίζει ποῦ πρέπει νὰ κινεῖται καὶ μέχρι ποῦ δικαιούται νὰ ἐκτείνεται. Ὅποιος ξεπερνᾷ αὐτὰ τὰ ὅρια καὶ εἰσάγει καινὰ δαιμόνια καὶ πιστεύει διαφορετικὰ ἀπὸ ὅ,τι ἐπίστευαν οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι καὶ ὅλη ἡ

διαμέσου τῶν αἰῶνων Ἐκκλησία, αὐτὸς, κατὰ τὸν λόγον τοῦ ἀγίου Ἀποστόλου Παύλου, εἶναι «*ἀνάθεμα*», δηλ. αὐτὸς εἶναι πιά χωρισμένος ἀπὸ τοὺς σωζόμενους, γίνεται κατάρα καὶ ἀποπέμπεται ἀπὸ τὴ μάνδρα τοῦ Χριστοῦ.

δ) Ἱερό, ἀπαραβίαστο, συνθετικό, πλήρες

Τὸ «*Σύμβολον*» λοιπὸν «*τῆς Πίστεως*» ἀποτελεῖται ἀπὸ 12 ἄρθρα, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ πρῶτα 7 διευπλώθησαν ἀπὸ τὴν Α' Οἰκουμενικὴ Σύνοδο καὶ τὰ ὑπόλοιπα 5 ἀπὸ τὴν Β', ἢ ὁποῖα μάλιστα ἔκανε καὶ τὴν τελικὴ διατύπωση ὅλου τοῦ κειμένου. Τὸ κείμενο αὐτὸ εἶναι ἱερό καὶ ἀπαραβίαστο. Κανεὶς δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ τὸ θίξει καὶ νὰ τὸ μεταβάλλει. Ὅποιος τὸ ἀποτολμήσει, αὐτόματα βγαίνει ἔξω ἀπὸ τὰ ὅρια τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ παύει νὰ ἀνήκει στὰ μέλη τῆς. Αὐτὸ ἔκαναν οἱ Λατίνοι καὶ χωρὶς κανένα δικαίωμα ἀλλοίωσαν τὸ «*Σύμβολον*» σὲ ἓνα σημεῖο, προσθέτοντας τὴν λατινικὴ λέξη «*FILIOQUE*». Σήμερα, ὕστερα ἀπὸ τόσους αἰῶνες, ἔρχονται καὶ ὁμολογοῦν τὴν

πλάνη τους και δέχονται να τὸ ἀπαλείψουν, προκειμένου να διευκολυνθοῦν τὰ ἀμοιβαῖα βήματα ποὺ κάνουμε για τὴν ἔνωση τῶν Ἐκκλησιῶν. Γιατί, ὅπως θὰ ἀντιλαμβανέσθε, ἔνωση δὲν μπορεῖ να ὑπάρξει ἂν δὲν προηγηθῆ συμφωνία περὶ τὴν πίστιν. Καθῆκον ὅλων μας, λοιπόν, εἶναι «ἀκαινόμητον καὶ ἀπαράτρωτον φυλάσσειν τὴν ἀπαξ παραδοθεῖσαν ἡμῖν πίστιν». Καμία ἀλλαγὴ, καμία προσθαφαίρεση, καμία λαθροχειρία δὲν δικαιολογεῖται στὰ συμβολικά μας κείμενα καὶ στὴν ἁγ. Γραφή. Πιστεύουμε πὼς ὅλα εἶναι θεόπνευστα καὶ καλούμεθα να τὰ ἀκολουθήσουμε. Καὶ ἡ ἁγία ὀρθόδοξη Ἐκκλησία μας τὰ ἐφύλαξε, τὰ ἐτίμησε καὶ τὰ τηρεῖ, χωρὶς να προσθέτει, χωρὶς να ἀφαιρεῖ τίποτε. Γι' αὐτὸ εἶναι ὀρθόδοξη καὶ σωστή.

ε) Πιστεύω: προσωπικὴ ὁμολογία

Ἄν θὰ ἤθελα να σᾶς παρουσιάσω σύντομα τὸ περιεχόμενο τοῦ «Συμβόλου» μας, θὰ ἔλεγα ὅτι περιλαμβάνει πᾶν ὅ,τι εἴμεθα ὑποχρεωμένοι να πιστεύουμε καὶ να ζοῦμε. Τὸ περιλαμβάνει μὲ κάθε δυνατὴ συντομία, ἀλλὰ χωρὶς κενὰ καὶ παραλείψεις. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ Ἐκκλησία μας τὸ χρησιμοποιεῖ πολλάκις. Μὲ τὴν εἰσοδὸν μας στὴν Ἐκκλησία, δηλ. μὲ τὸ βάπτισμά μας, τὸ

ἀπαγγέλλουμε. Στὴ Θ. Λειτουργία ἐπίσης, γιατί ἔτσι ἐγγυόμεθα τὴν ὀρθόδοξη πίστη μας καὶ τὴν ἐνότητά μας. Στὴν πρωϊνὴ καὶ βραδυνὴ προσευχή μας τὸ ξαναλέμε. Καὶ δὲν πρέπει κανεὶς να κουράζεται να τὸ λέγει, γιατί ἔτσι, μὲ τὸ να τὸ ἀπαγγέλλει, κάνει τὴν ὁμολογία τῆς πίστεώς του, δίδει τὰ διαπιστευτήριά του καὶ δείχνει τὴν ταυτότητά του. Λέγοντας τὸ «Πιστεύω» ἀποδεχόμεσθε ὅλη τὴν πατερικὴ μας Παράδοση, γνωρίζουμε τί πιστεύουμε, προφυλασσόμεσθε ἀπὸ τὴν πλάνη, ἔχουμε τὴν συνείδηση τῆς πανορθόδοξου ἐνότητος. Τὰ γνωρίσματά του εἶναι: α. Ὅτι ἐγράφη στὴν ἑλληνικὴ μας γλῶσσα. β. Τὸ συνέταξαν Ἕλληνες πατέρες. γ. Συνεγράφη στὴν Ἀνατολή. δ. Εἶναι εὐκολομνημόνευτο καὶ ε. Τέλειο ἀπὸ κάθε ἄποψη. Ὅποιος τὸ γνωρίζει, γνωρίζει ὅλη τὴ δογματικὴ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας μας. Καθένας πρέπει να τὸ μάθει. Εἶναι γραμμένο σὲ προσωπικὸ τόνο. «Πιστεύω», λέει ὁ καθένας μας. Γιατί ἡ πίστη καὶ ἡ ὁμολογία τῆς εἶναι προσωπικὴ ὑπόθεση. Δὲν μπορῶ ἐγὼ να ὁμολογήσω πίστη για σένα, οὔτε σὺ για μένα. Ὁ καθένας για τὸν ἑαυτό του. Καὶ ὅσοι πιστεύουμε τὴν ἴδια πίστη καὶ τὴν ζοῦμε μὲ τὸν ἴδιο τρόπο, εἴμαστε ἐνωμένοι καὶ ἀδελφοί. Αὐτὸ ἐπιδιώκει καὶ αὐτὸ κατορθώνει ἡ ἁγία Ἐκκλησία μας. Καὶ πρέπει να τῆς εἴμαστε εὐγνώμονες.

Ἀντιμέτωποι με τὸ νεοσατανισμό

Τοῦ Ἀρχιμ. Σεραφείμ Ζαφείρη

Μέσα στὰ πλαίσια τῆς «*Νέας Ἐποχῆς*» καὶ στὴν ἀναβίωση ὄλων τῶν φθοροποιῶν δραστηριοτήτων τοῦ ἀποστατημένου ἀνθρώπου, κεντρικὴ θέση κατέχει ἡ ἐπανεμφάνιση τῶν ἐθνικῶν θρησκευτῶν καὶ τῶν δαιμονικῶν φαινομένων καὶ λατρειῶν. Ἔτσι τὰ παλαιὰ καὶ ξεπερασμένα ἐπανέρχονται μετὰ νέα μορφή στὸ προσκήνιο. Ἀνάμεσά τους καὶ ὁ σατανισμός.

Ἡ παλαιά, «*παραδοσιακὴ*» μαγεία χτυπᾷ καὶ πάλι τὴν πόρτα μας, καὶ δὴ τῶν νέων ἀνθρώπων, μετὰ νέες μορφές, κανάλια, τρόπους, προτάσεις. Στόχος τῆς νὰ τραβήξει στὸ ἄρμα τῆς ὄλο καὶ περισσότερες ψυχές. Τέρμα τῆς ὄχι ἀπλῶς ἓνα μπλέξιμο μετὰ τις πρακτικὲς τῆς λευκῆς ἢ μαύρης μαγείας, ἀλλὰ ὁ Ἐωσφορισμός, ἡ λατρεία τοῦ Σατανᾶ ὡς θεοῦ καὶ ἡ ἔνταξη τῶν ἀνθρώπων στὴν (ἤδη ἰδρυμένη στὴν Ἀμερικὴ, ἀπὸ τὸ 1966) Ἐκκλησία τοῦ Σατανᾶ καὶ στὸ θρησκευμα τοῦ σατανισμοῦ, ποῦ ὄλο καὶ ἀποκτᾷ ὄπαδους.

Βέβαια ἡ Ἐκκλησία μας δὲν φοβᾶται, οὔτε καταλαμβάνονται οἱ πιστοὶ ἀπὸ πανικὸ μπροστὰ στὸ ὑπαρκτὸ αὐτὸ φαινόμενο καὶ κίνδυνο. Γνωρίζει πῶς ἔχουν τὰ πράγματα καὶ ἐνημερώνει τὰ μέλη τῆς χωρὶς ἄγχος. Ὁ Χριστὸς ἦλθε γιὰ νὰ καταλύσει τὸ κράτος τοῦ διαβόλου καὶ μέσα στὴν Ἁγία Γραφή ἐμφανίζεται περίτρανα ἡ δύναμη τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ παντελής ἐνώπιόν του ἀδυναμία τοῦ διαβόλου. Τί θὰ γίνεῖ ὁμως μετὰ τοὺς νέους, οἱ ὁποῖοι ἀπὸ ἄγνοια, ἐπιπολαιότητα, περιέργεια, ἀνασφάλεια, παρασύρονται καὶ κάποιες φορές φτάνουν καὶ στὰ βαθῆα τοῦ σατανισμοῦ; Χρειάζεται λοιπὸν ἐνημέρωση καὶ θωράκιση.

α'. Πρωτίστως πρέπει νὰ λεχθῆ ὅτι δὲν ὑπάρχει καλὴ μαγεία καὶ ἀθῶος σατα-

νισμός. Ὁ Σατανᾶς, ποῦ εἶναι ὑπαρκτὸ πρόσωπο, εἶναι ὁ πατέρας τοῦ ψεύδους, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην καὶ δὲν κάνει ποτὲ καλό. Εἶναι ἀνθρωποκτόνος, ὅποια-δήποτε δε ἐπαφὴ μετὰ τὴ μαγεία καὶ τὸν σατανισμό εἶναι εἴσοδος στὴ σπηλιὰ τοῦ Μινώταυρου καὶ συχνὰ χωρὶς τὸν μῖτο τῆς Ἀριάδνης.

Οἱ κατὰ καιροὺς ἀποκαλύψεις σατανιστῶν (συλλήψεις καὶ δίκες) μᾶς διδάξαν πολλά. Δηλαδή τί πρέπει νὰ προσέχουμε, νὰ προσέχει μιὰ οἰκογένεια γιὰ τὰ μέλη τῆς, κυρίως τὰ παιδιά. Ἀπὸ ποίους διαύλους μπαίνει τὸ κακὸ στὰ σπίτια καὶ τίς ψυχές... Ἐνδεικτικὰ θὰ μπορούσαμε νὰ ἀναφέρουμε: α) τὴν σύγχρονη μουσικὴ (ρόκ), ἡ ὁποία εἶναι ἐμφανῶς συνδεδεμένη μετὰ τὴν ἀνηθικότητα, τὸ ἀντίχριστο πνεῦμα, τὰ ὑποσυνειδήτητα μηνύματα, τὰ ἀντίστροφα μηνύματα, τὰ ναρκωτικά, τὸν βέβηλο ἀριθμὸ 666. Τὰ παιδιά στὴν ἐπίδραση αὐτῆς τῆς μουσικῆς εἶναι οὐσιαστικὰ ἀνοχύρωτα καὶ εὐάλωτα. β) Τὴν τηλεόραση καὶ γενικὰ τὴν ἑβδομη τέχνη. Εἶναι ὁ ἐχθρὸς «*μέσα στὰ σπίτια μας*» ὅπως λέγει ὁ Ἁγ. Κοσμάς ὁ Αἰτωλός. Σήμερα, ἰδιαίτερα, προβάλλεται μέσῳ τῆς τηλεόρασης ὁ ἀποκρυφισμός, ἡ μαγεία, ὁ βουδδισμός, οἱ ἀνατολικὲς πολεμικὲς τέχνες, ὁ σατανισμός (πρβλ. ἄρχοντας τῶν δαχτυλιδιῶν, Χάρρυ Πόττερ) μετὰ παράλληλη ὑποτίμηση τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὁ ὁποῖος δὲν προβάλλεται στὴ γνήσια ὀρθόδοξη μορφή του, ἀλλὰ στὶς δυτικὲς ἀλλοιωμένες ἐκδόσεις του. γ) Βασικὸς διαύλος τοῦ νεοσατανισμοῦ εἶναι καὶ τὰ βιβλία. Ἀνέκαθεν. Ἰδιαίτερα ὁμως στὶς μέρες μας. Ἀπὸ τὴ Σολωμονικὴ, τὴ Σατανικὴ Βίβλο, τὰ ξόρκια καὶ τίς συνταγές, μέχρι τὰ σατανικότερα πάντων, τὰ βιβλία τοῦ Χάρρυ Πόττερ, ποῦ ἀνέδειξαν πλουσιότερη γυναικία,

μετά την βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας, τῆ συγγραφέα τους, καὶ φτωχότερους τοὺς νέους, ποὺ τὰ διάβασαν. Δυστυχῶς ὑπάρχουν βιβλιοπωλεῖα ποὺ προβάλλουν αὐτὰ καὶ ἄλλα παρόμοια βιβλία καὶ δηλητηριάζουν μὲ τὴ λογοτεχνία τῆς παιδικῆς ψυχῆς. δ) Παιχνίδια στὸν Η/Υ, ἰστοσελίδες στὸ Ἴντερνέτ, κάρτες Γιού-Γκι-”Ο, περιοδικὰ καὶ κόμικς, τέρατα τσέπης, τηλεοπτικὲς ἐκπομπές, ἐκπαιδευτικὰ προγράμματα τοῦ Ἑλλ. Ὑπουργείου Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, ὅπου συνιστᾶται ὁ Δωδεκαθεϊσμός καὶ ἡ πολυθεΐα (Ἐκπαιδευτικὸ πρόγραμμα ΜΕΛΙΝΑ, φάκελλος «Δωδεκάθεο» καὶ φάκελλος «Μιὰ μάγισσα στὴν τάξη μας»). Σήμερα γίνονται μάχες μέσα στὰ σπίτια γιὰ νὰ ἀποτραβηχτοῦν τὰ νέα μέλη τῆς οἰκογένειας ἀπὸ ὅλα αὐτὰ τὰ σατανικὰ καὶ νὰ διαβάσουν τὰ μαθήματά τους. ε) Μεγάλη προσοχὴ καὶ στοὺς φίλους χρειάζεται. Πάντοτε τὰ πρόσωπα παίζουν τὸν πιὸ καθοριστικὸ ρόλο. Κι αὐτὸ ποὺ ἀκούει κάποιος ἔφηβος στὴν μουσικὴ, βλέπει στὴν τηλεόραση, διαβάζει στὰ μαγικὰ βιβλία, μαθαίνει στὸ σχολεῖο, γίνεται πράξη τελικὰ μὲ τὴν παρακίνηση ἑνὸς μνημένου φίλου ἢ καὶ φίλης, συμμαθητοῦ ἢ συμμαθήτριας... Πρόσωπα φιλικὰ κάνουν κυρίως τὴ μεγαλύτερη ζημιὰ, μαζί μὲ τὴν ψυχολογία τῆς μάζης. Οἱ γονεῖς πρέπει νὰ ἔχουν ἀνοιχτὰ τὰ μάτια τους γιὰ νὰ βλέπουν κινήσεις, συνήθειες, ἐμφάνιση, λεξιλόγιο, συμπεριφορὲς τῶν παιδιῶν τους καὶ τῶν φίλων τους.

β’. Τί θὰ κάνουμε λοιπὸν μπροστὰ στὴ λαίλαπα αὐτὴ τοῦ κακοῦ; α) Πρωτίστως ὄχι πανικός ποὺ θολώνει τὸ νοῦ καὶ ὀδηγεῖ σὲ σπασμωδικὲς κινήσεις. Ἁγία ἀνησυχία, ναί. Ἐνδιαφέρον καὶ κινητοποίηση, ναί, ὄχι ὅμως σύγχυση. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι δὲν μπλέκουν ὅλα τὰ παιδιά. Βέβαια ὅσα μπλέκουν μπορεῖ νὰ φτάσουν μέχρι τὸ τελευταῖο σκαλοπάτι. «Σὲ βάζει μέσα», ὁ Σατανᾶς, «γιὰ τὰ καλά». Καὶ κανεὶς βεβαίως δὲν θὰ ἤθελε νὰ φτάσει τὸ παιδί του σ’ αὐτὸ τὸ σχεδὸν ἀθεράπευτο σημεῖο.

β) Νὰ καταλάβουμε ὅτι ὑπάρχει ὀργανωμένο σχέδιο τῆς Ν. Ἐποχῆς γιὰ τὴν προώθηση τοῦ νεοσατανισμοῦ καὶ τὴν περιθωριοποίηση τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ μάλιστα τῆς Ὁρθοδοξίας. Χρειάζεται λοιπὸν ἄμυνα μὲ παράλληλη ἀποκάλυψη τῶν σκοτεινῶν σχεδίων τῆς «Ν.Ε.». γ) Χρειάζεται ζεστὸ σπίτι καὶ οἰκογένεια ἑνωμένη καὶ παραδοσιακὴ. Μὲ ἀγάπη καὶ ἐπικοινωνία τῶν μελῶν τῆς. Μὲ ἐκκλησιαστικὴ καὶ μυστηριακὴ ζωὴ. δ) Προσοχὴ ιδιαίτερα σὲ συστήματα ποὺ ἀποδυναμώνουν τὸ κατηχητικὸ σχολεῖο, καὶ σὲ ἀθλήματα ποὺ ἐντάσσουν τὰ παιδιά στὴν θρησκευτικὴ φιλοσοφία τῆς Ἀνατολῆς, στὸν ὑπερβολικὸ ἀθλητισμὸ, ποὺ δὲν ἀφήνει χρόνο γιὰ ἄλλα, στὴν ἐπικίνδυνη διασκέδαση, στὴν προσκόλληση στὸν Η/Υ, κ.ἄ. «Γονεῖς, συνδέστε τὰ παιδιά σας μὲ τὸν Χριστὸ καὶ τὴν Ἐκκλησία, ἂν δὲν θέλετε νὰ τὰ χάσετε», εἶπε κάποιος ἀνανήψας σατανιστῆς. ε) Ὅπωςδὴποτε ἀπαιτεῖται καὶ συμμετοχὴ τῶν γονέων καὶ ἐκπαιδευτικῶν σὲ ἡμερωτικὰ σεμινάρια. Δηλαδή ἐνημέρωση, φροντίδα, συζήτηση μὲ εἰδικούς καὶ ἐπέμβαση ἔγκαιρη.

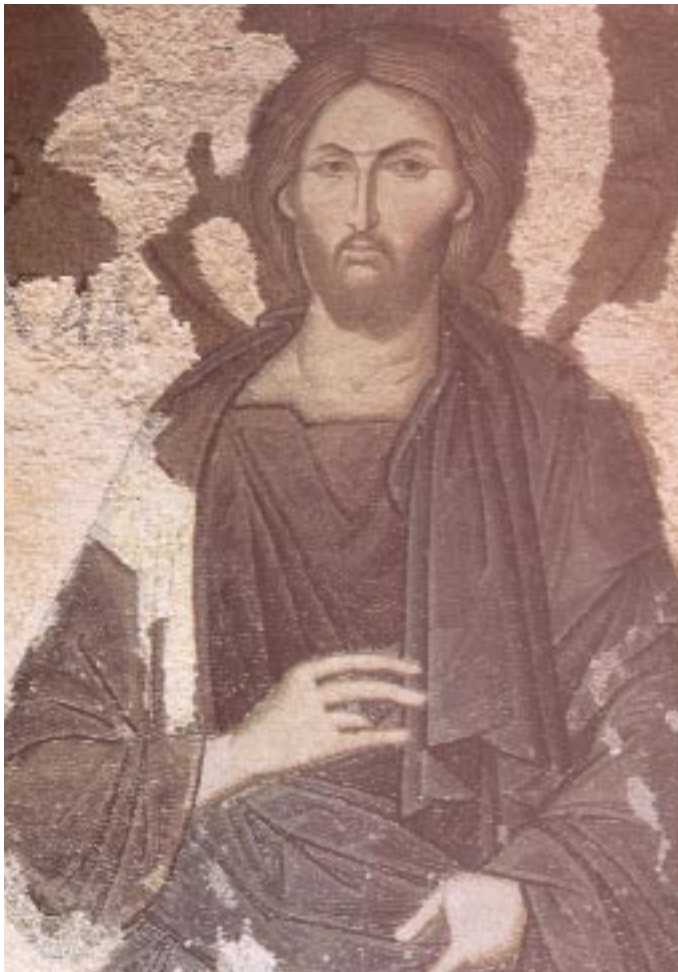
Τέλος, οἱ Χριστιανοὶ ἔχουν καὶ τὸ μεγάλο ὄπλο τῆς προσευχῆς, μὲ τὸ ὁποῖο μποροῦν νὰ καταφέρουν πολλὰ μέσῳ τῆς πίστεως στὸ Χριστὸ καὶ τῆς δυνάμεως τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ. Μὲ θερμότητα, μὲ κλίσεις ἀνύχενος καὶ γονάτων, μὲ εἰλικρίνεια καὶ ἐμπιστοσύνη στὸ Θεό, ἄς προσευχόμαστε γιὰ τὰ νέα βλαστάρια, γιὰ νὰ μὴ ἐκλείπει ἢ πίστη τους, μιὰ καὶ ὁ Σατανᾶς στὶς μέρες μας καμουφλαρισμένος ζητεῖ νὰ τὰ κοσκινήσει, ὅπως τὸ σιτάρι, (Λουκ. κβ’, 32), βέβαιοι ὅτι ὁ Χριστὸς θὰ εἶναι τελικὰ ὁ Νικητὴς σ’ αὐτὴ τὴ μάχη.

«Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδός, ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή»

Τοῦ Ἀριστομένου Κ. Ματσάγγα

Ο Ἰησοῦς βλέπει τὸν ἑαυτό του στὸ κέντρο τῆς Θ. Οἰκονομίας, στὸ πλήρωμα τῶν καιρῶν. Ἡ συνείδηση αὐτὴ ἐκδηλώνεται μέσα ἀπὸ ποικίλους τρόπους καὶ ἐκφράσεις: ἡ ἀποστολὴ τοῦ Ἰησοῦ ἀπὸ τὸν Πατέρα καὶ ὁ ἐρχομὸς του στὸν κόσμον· ἡ ἐκπλήρωση τοῦ θελήματος τοῦ Πατρὸς καὶ τῶν Γραφῶν· ἡ ἀναγκαιότητα τοῦ πάθους καὶ τῆς θυσίας καὶ ὁ ἐρχομὸς τῆς ὥρας του. Οἱ ἐκφράσεις αὐτὲς καθορίζουν μιὰ κρίσιμη κατάσταση, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὸ σταθερὸ ἄξονα τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Ἰησοῦ. Ἔτσι, ἂν κηρύττει τὸ εὐαγγέλιο τῆς Βασιλείας, ἂν θεραπεύει τοὺς ἀσθενεῖς καὶ ἐκδιώκει τὰ δαιμόνια, τὸ κάνει γιὰ νὰ ἐπισημάνει μὲ τὸν πιὸ σαφὴ τρόπο πὼς εἶναι ἐκεῖνος πὺν

ἔπρεπε νὰ ἔλθει καὶ πὼς ἔφθασε ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Πὼς μὲ τὸν Ἰησοῦ ἡ Θ. Οἰκονομία ἔφθασε στὴν πιὸ ἀποφασιστικὴ της καμπή. Στὸ πρόσωπό του ἐκπληρώνονται οἱ Γραφές: φωτίζουν τὴ σημασία τῆς ζωῆς τοῦ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀποκάλυψη στὸ πρόσω-

πό του τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐν δυνάμει ὡς καινὴ «ὁδὸς, ἀλήθεια καὶ ζωή».

α. Μὲ αὐτὴν τὴν ἀσφαλὴ προϋπόθεση μποροῦμε νὰ ἀνιχνεύσουμε τὸ περιεχόμενο καὶ τὴ σημασία τῆς αὐτομαρτυρίας τοῦ Ἰησοῦ ὅτι εἶναι ἡ ὁδός.

- Στὴν Π. Διαθήκη, ἡ ἀνάμνηση τῆς Ἐξόδου, ἀναζωογονημένη κάθε χρόνο μὲ τὴν ἐορτὴ τῆς Σκηνοπηγίας καὶ τοῦ Πάσχα, διαμόρφωσε στὴν ψυχὴ τοῦ Ἰσραὴλ τὴν πεποίθηση, τὴ βεβαιότητα ὅτι ἡ κλήση τοῦ Θεοῦ, ἡ ἀνταπόκριση, ἡ πιστότητα στὴ Διαθήκη του, εἶναι ἡ ὁδός, τὴν ὁποία ὁ ἴδιος χαράσσει γιὰ νὰ ὀδηγήσει τὸ λαό του στὴν ἀνάπαυση.

- Ἡ μεσσιανικὴ, ὅμως, περίοδος πὺν ἐγκαινιάζεται μὲ τὴ Σάρκωση τοῦ Λόγου εἶναι ἡ νέα ἔξοδος πὺν ὀδηγεῖ αὐτὴ τὴ φορὰ πραγματικὰ στὴν ἀνάπαυση. Ὁ Ἰησοῦς, νέος Μωϋσῆς, εἶναι στὴ νέα αὐτὴ ἔξοδο ὁ ὀδηγός, ἀρχηγός, πὺν καλεῖ τοὺς ἀνθρώπους νὰ τὸν ἀκολουθήσουν.

• Η Μεταμόρφωση, δίνοντας μια πρόγευση της ένδοξης βασιλείας, φωτίζει για μια στιγμή αυτήν την οδό, αλλά η αναγγελία του πάθους υπενθυμίζει την πορεία προς τον Γολγοθά. Η είσοδος στη δόξα της *Βασιλείας του Θεού* δεν πραγματοποιείται παρά μόνο μέσα από την οδό του Σταυρού. Ο Ίησοῦς πορεύεται αποφασιστικά την οδό προς την Ίερουσαλήμ, μια *ανάβαση* που τέρμα της είναι η θυσία. Ἀλλά, αντίθετα προς τις παλαιές τελετουργίες (Πάσχα, Σκηνοπηγία), η θυσία αυτή καταλήγει στον ίδιο τον οὐρανὸ (Ἐβρ. 9, 24) καὶ συγχρόνως μᾶς ἀνοίγεται ἡ οδός, ὥστε μὲ τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ νὰ προσεγγίσουμε στὸ ἀληθινὸ θυσιαστήριο. Μὲ τὴ «σάρκα» του ὁ Χριστὸς ἐγκαινιάζει γιὰ τὸ λαὸ Του μιὰ καινούργια καὶ ζωντανή οδό.

• Δὲν εἶναι τυχαῖο, λοιπόν, τὸ γεγονὸς ὅτι στὶς Πράξεις ὁ ἀρτιγέννητος Χριστιανισμὸς ὀνομάζεται ἡ «ὁδός». Πράγματι, οἱ χριστιανοὶ ἔχουν τὴν συνείδηση ὅτι βρῆκαν τὴν ἀληθινὴ οδό, πού ὡς τότε δὲν εἶχε φανερωθεῖ. Ἀλλά ἡ οδὸς αὐτὴ δὲν εἶναι πιά ἕνας νόμος: εἶναι ἕνα πρόσωπο, ὁ Ίησοῦς Χριστός. Στὸ πρόσωπό του πραγματοποιεῖται τὸ Πάσχα τῶν Χριστιανῶν καὶ ἡ ἔξοδός τους πρὸς τὴ *Βασιλεία τοῦ Θεοῦ*.

β. Ὁ Χριστός, ὅμως, εἶναι καὶ ἡ ἀλήθεια.

Σύμφωνα μὲ τὴν ἑλληνικὴ ἀντίληψη ἡ ἀλήθεια εἶναι ἡ ταυτότητα τῆς σκέψης μὲ τὴν πραγματικότητα, ἢ ἀκόμα ἡ ἴδια ἢ πραγματικότητα πού ἀποκαλύπτεται, πού εἶναι προφανὴς γιὰ τὸ πνεῦμα. Ἡ βιβλικὴ ἀντίληψη καὶ ἔννοια τῆς ἀλήθειας εἶναι διαφορετικὴ, γιατί βασιζέται στὴν ζωντανὴ ἐμπειρία τῆς συναντήσεως μὲ τὸ Θεό.

Ἔτσι στὴν Π. Διαθήκη ἡ ἀλήθεια εἶναι πάνω ἀπὸ ὅλα ἡ πιστότητα στὴ Διαθήκη:

• Ἡ ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ συνδέεται μὲ τὴν ἐπέμβασή του στὴν ἱστορία γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ λαοῦ Του. Εἶναι διαθήκη χάριτος πού ποτὲ δὲν ἔχει παραβεῖ ὁ Θεός. Χαρακτηρι-

ζει τὸ Λόγο τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ Νόμο του. Σημαίνει ἀκόμα τὸ σχέδιο καὶ τὴ θέληση τοῦ Θεοῦ.

• Ἀντίθετα, στὴν Κ. Διαθήκη Ἀλήθεια εἶναι ἡ πληρότητα τῆς ἀποκάλυψης μὲ ἐπίκεντρο τὸν Ίησοῦ Χριστό. Ἀνάμεσα στὴν Ἀλήθεια καὶ στὸ Χριστὸ ὑπάρχει ἕνας ἄρρηκτος δεσμὸς, μιὰ ταυτότητα. Ὁ Χριστὸς «*φανερωθεὶς ἐν σαρκί, δικαιοθεὶς ἐν πνεύματι, πιστευθεὶς ἐν κόσμῳ*», αὐτὸς εἶναι ἡ ἀλήθεια, τῆς ὁποίας ἡ Ἐκκλησία εἶναι φύλακας, αὐτὸς εἶναι τὸ μέγα τῆς εὐσεβείας μυστήριον.

• Κατὰ συνέπεια, ἡ γνώση αὐτῆς τῆς ἀλήθειας εἶναι καρπὸς προσωπικῆς σχέσης μὲ αὐτὸ τὸ πρόσωπο —κάτι πού συντελεῖται ἐξακολουθητικὰ στὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας μὲ τὴ δύναμη τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

• Σὲ κάθε πράξη τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἰδιαιτέρα σὲ κάθε εὐχαριστιακὴ σύναξη, ἡ Ἀλήθεια γίνεται «*ἐνσαρκο γεγονός*», ἐμπειρία ζωῆς. Μιᾶς ζωῆς πού δὲν εἶναι στοιχεῖο τῆς φύσεως, ἀλλὰ γεγονὸς κοινω- νίας, δῶρο καὶ δωρεά.

• Ἡ ἀλήθεια εἶναι, «*σαρκωμένη*» στὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ καὶ ταυτίζεται μὲ τὴ ζωὴ τοῦ Θεοῦ. Ὅσοι πιστεύουν στὸ Χριστό, γίνονται, μέσα στὴ μυστικὴ κνοφορία τῆς Ἐκκλησίας παιδιὰ τῆς Ἀλήθειας, υἱοὶ Θεοῦ. Τῆς Ἀλήθειας πού ἐλευθερώνει καὶ εἰσάγει ἕναν καινούργιο τρόπο μεταμορφωμένης ζωῆς, τὸ «*περιπατεῖν ἐν ἀληθείᾳ*».

γ. Ὁ Χριστός, ὅμως, εἶναι καὶ ἡ Ζωή.

• Σ' ὅλη τὴν Π.Δ. τονίζεται μὲ ἐξαιρετικὴ ἔμφαση ὅτι ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ εἶναι ὁ ζῶν Θεός, πού καλεῖ τὸ λαὸ του στὴν αἰώνια ζωὴ, ἐπειδὴ εἶναι:

— ὁ *νόμος τῆς ζωῆς*, πού δὲ θέλει τὸ θάνατο, δὲν ἔχει δημιουργήσει τὸν ἄνθρωπο γιὰ νὰ πεθάνει, ἀλλὰ γιὰ νὰ ζεῖ.

— ἡ *πηγὴ τῆς ζωῆς*, ἀφοῦ ἡ ζωὴ, ὅσο καὶ ἂν περνᾷ ὀλόκληρη πάνω στὴ γῆ δὲν τρέ-

φεται πρωταρχικά με τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς, ἀλλὰ με τὴν προσήλωση στὸ Θεό.

— ἡ ζωὴ πέρα ἀπὸ τὸ θάνατο, ἀφοῦ ὁ Θεὸς ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ βάθη τοῦ θανάτου, ἐπιμένει νὰ τὸν καλεῖ στὴ ζωὴ.

Αὐτὴ, ὅμως, ἡ ζωὴ με τὴ σάρκωση τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ γίνεται πραγματικότητα, ἀφοῦ:

- Ὁ Χριστὸς ἀναγγέλλει τὴ ζωὴ:

Αὐτὸς ὁ ἴδιος θεραπεύει καὶ ξαναδίνει τὴν ζωὴ, σὰν νὰ μὴν μποροῦσε νὰ ἀνεχθεῖ τὴν παρουσία τοῦ θανάτου. Ἡ δύναμη νὰ δίνει τὴ ζωὴ εἶναι τὸ σημεῖο ὅτι ἔχει ἐξουσία πάνω στὴν ἁμαρτία καὶ ὅτι φέρνει τὴν αἰώνια ζωὴ. Αὐτὸς εἶναι ἡ ἀληθινὴ ζωὴ. Ἔτσι, γιὰ νὰ εἰσέλθει κανεὶς στὴ ζωὴ πρέπει νὰ ἀκολουθήσει τὴν στενὴ ὁδὸ.

- Ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ ζωὴ.

Ὁ Χριστὸς, ὁ αἰώνιος Λόγος τοῦ Θεοῦ, κατέχει ἀνεκάθεν τὴ ζωὴ. Εἶναι ὁ Λόγος τῆς Ζωῆς· ἐξουσιάζει τὴ ζωὴ σ' ὅλη τὴν ἔκταση καὶ τὴν παρέχει με ἀφθονία σ' αὐτοὺς ποὺ ὁ Θεὸς τοῦ ἐμπιστεύθηκε· εἶναι ἡ ἀνάσταση καὶ ἡ ζωὴ, τὸ φῶς τῆς ζωῆς, ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς, ποὺ κάνει αὐτὸν ποὺ τρώει τὴ σάρκα του νὰ ζεῖ δι' Αὐτοῦ, ὅπως ἐκεῖνος ζεῖ διὰ τοῦ Πατρός. Αὐτὸ προϋποθέτει τὴν πίστη, ἀφοῦ «πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμέ οὐ μὴ ἀποθάνῃ».

- Ὁ Χριστὸς ἀρχηγὸς τῆς ζωῆς.

Ὁ Χριστὸς, νεκρὸς καὶ ἀναστημένος εἶναι ὁ «ἀρχηγὸς τῆς ζωῆς». Ἡ Ἐκκλησία ἔχει ἀποστολὴ νὰ ἀναγγέλλει με παρρησία «τὰ ρήματα τῆς ζωῆς ταύτης»: αὐτὴ εἶναι ἡ πρώτη Χριστιανικὴ ἐμπειρία.

• Αὐτὸ τὸ πέρασμα ἀπὸ τὸ θάνατο στὴ ζωὴ ἐπαναλαμβάνεται σ' ὅποιον πιστεύει στὸ Χριστὸ καὶ «ἐβαπτίσθη εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ», σὲ κάθε εὐχαριστιακὴ σύναξη.

• Ἡ φανέρωση τῆς ζωῆς στὴν Εὐχαριστία εἶναι δῶρο, χάρισμα, ποὺ μᾶς δίνεται ἐν τῇ σαρκὶ καὶ τῷ αἵματι τοῦ Χριστοῦ.

• Ἡ ζωὴ τῆς Εὐχαριστίας εἶναι ἡ ζωὴ τοῦ Θεοῦ τοῦ Ἰδιοῦ, ἡ ζωὴ τῆς κοινωνίας με τὸν Θεό, ὅπως αὐτὴ ἡ κοινωνία ὑπάρχει μεταξὺ τῶν προσώπων τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἀφοῦ φανερώνει τὴν ἱστορικὴ μορφή τῆς Θ. Οἰκονομίας, δηλαδὴ ὅλα αὐτὰ ποὺ μᾶς παραδόθηκαν με τὴ ζωὴ, τὸν θάνατο καὶ τὴν Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου.

• Αὐτὸς ποὺ τρώγει τὸ σῶμα καὶ πίνει τὸ αἷμα Του «ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα». Ἡ αἰώνια ζωὴ τῶν κοινωνούντων αἶρει τὸ θάνατό τους διὰ τῆς ἀναστάσεως, ὅπως ἀκριβῶς ἡ ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἀναίρεση τοῦ θανάτου του. Ἔτσι ἡ θ. Εὐχαριστία περιλαμβάνει καὶ περιχωρεῖ τὴν Ἀνάστασή Του, ὡς ἀνάσταση τῆς δικῆς μας ζωῆς.

«Χριστὸς γὰρ ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο»

Εἴ τις εὐσεβὴς καὶ φιλόθεος, ἀπολαυέτω κατὰ τὴν καλὴν ταύτην καὶ λαμπρᾶς πανηγύρεως. Εἴ τις δοῦλος εὐγνώμων, εἰσελθέτω χαίρων εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου αὐτοῦ. Εἴ τις ἔκαμε νηστεύων, ἀπολαυέτω νῦν τὸ δηνάριον. Εἴ τις ἀπὸ τῆς πρώτης ὥρας εἰργασατο, δεχέσθω σήμερον τὸ δίκαιον ὄφλημα. Εἴ τις μετὰ τὴν τρίτην ἦλθεν, εὐχαρίστως ἑορτασάτω. Εἴ τις μετὰ τὴν ἕκτην ἔφθασε, μηδὲν ἀμφιβαλλέτω· καὶ γὰρ οὐδὲν ζημιούται. Εἴ τις ὑστέρησεν εἰς τὴν ἐνάτην, προσελθέτω, μηδὲν ἐνδοιάζων. Εἴ τις εἰς μόνην ἔφθασε τὴν ἐνδεκάτην, μὴ φοβηθῆ τὴν βραδύτητα· φιλότιμος γὰρ ὢν ὁ Δεσπότης δέχεται τὸν ἔσχατον καθάπερ καὶ τὸν πρῶτον. Ἀναπαύει τὸν τῆς ἐνδεκάτης ὡς τὸν ἐργασάμενον ἀπὸ τῆς πρώτης. Καὶ τὸν ὕστερον ἐλεεῖ καὶ τὸν πρῶτον θεραπεύει. Κακείνῳ δίδωσι καὶ τούτῳ χαρίζεται. Καὶ τὰ ἔργα δέχεται καὶ τὴν γνώμην ἀσπάζεται. Καὶ τὴν πρᾶξιν τιμᾷ καὶ τὴν πρόθεσιν ἐπαινεῖ. Οὐκοῦν εἰσέλθετε πάντες εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου ἡμῶν· καὶ πρῶτοι καὶ δεῦτεροι τὸν μισθὸν ἀπολαύετε. Πλούσιοι καὶ πένητες, μετ' ἀλλήλων χορεύσατε. Ἐγκρατεῖς καὶ ῥάθυμοι, τὴν ἡμέραν τιμήσατε. Νηστεύσαντες καὶ μὴ νηστεύσαντες, εὐφράνθητε σήμερον. Ἡ τράπεζα γέμει, τρυφήσατε πάντες. Ὁ μόσχος πολὺς, μηδεὶς ἐξέληται πεινῶν. Πάντες ἀπολαύσατε τοῦ πλοῦτου τῆς χρηστότητος. Μηδεὶς θρηνείτω πείνιαν· ἐφάνη γὰρ ἡ κοινὴ βασιλεία. Μηδεὶς ὀδυρέσθω πταίσματα· συγγνώμη γὰρ ἐκ τοῦ τάφου ἀνέτειλε. Μηδεὶς φοβείσθω θάνατον· ἠλευθέρωσε γὰρ ἡμᾶς τοῦ Σωτῆρος ὁ θάνατος. Ἐσβεσεν αὐτὸν ὑπ' αὐτοῦ κατεχόμενος. Ἐσκύλευσε τὸν ἄδην ὁ κατελθὼν εἰς τὸν ἄδην. Ἐπικράνεν αὐτόν, γευσάμενον τῆς σαρκὸς αὐτοῦ· καὶ τοῦτο προλαβὼν Ἡσαΐας, ἐβόησεν· Ὁ ἄδης, φησίν, ἐπικράνθη συνανητησας σοι κάτω. Ἐπικράνθη, καὶ γὰρ κατηργήθη. Ἐπικράνθη, καὶ γὰρ

ἐνεπαίχθη. Ἐπικράνθη, καὶ γὰρ ἐνεκρώθη. Ἐπικράνθη, καὶ γὰρ καθηρέθη. Ἐπικράνθη, καὶ γὰρ ἐδεσμεύθη. Ἐλαβε σῶμα, καὶ Θεῷ περιέτυχεν. Ἐλαβε γῆν, καὶ συνήνητησεν οὐρανῷ. Ἐλαβεν, ὅπερ ἔβλεπε, καὶ πέπτωκεν, ὅθεν οὐκ ἔβλεπε. Ποῦ σου, θάνατε, τὸ κέντρον; ποῦ σου, ἄδη, τὸ νῆκος; Ἀνέστη Χριστός, καὶ σὺ καταβέβλησαι. Ἀνέστη Χριστός, καὶ πεπτώκασι δαίμονες. Ἀνέστη Χριστός, καὶ χαίρουσιν ἄγγελοι. Ἀνέστη Χριστός, καὶ ζωὴ πολιτεύεται. Ἀνέστη Χριστός,

καὶ νεκρὸς οὐδεὶς ἐπὶ μνήματος. Χριστὸς γὰρ ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο. Αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν».

(Ἰω. Χρυσοστόμον, *Λόγος Κατηχητικός*)

Ὁ Μελίτων Σάρδεων γιὰ τὸ Σταυρώσιμο καὶ Ἀναστάσιμο Πάσχα

Τοῦ Ν.Κ. Δρατσέλλα, Μ.Θ.

Μὲ τὴν εὐκαιρία τοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ Πάσχα, θὰ ἐπιχειρήσουμε μίᾳ προσέγγιση τοῦ μηνύματος τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδας με βᾶση τὴν Πατερικὴ σκέψη. Εἰδικότερα, θὰ ἀναφερθοῦμε στὸ ἔργο τοῦ Μελίτωνος Σάρδεων «Ὁμιλία εἰς τὸ Πάθος ἢ περὶ Πάσχα», τὸ ὁποῖο εἶναι «ἐν τῶν ἀξιολογωτέρων κειμένων ἀπὸ ὅσα ἐκληροδότησεν εἰς ἡμᾶς ἡ ἀρχαία Ἐκκλησία, ἀπὸ δὲ ἀπόψεως μορφῆς δὲν ἔχει τὸ ὅμοιον του» (Π. Χρήστου, *Μελίτων*, ἐν Ἠθικῇ καὶ Θρησκευτικῇ Ἐγκυ-

Πάσχα, εἰσαγωγή, πίνακες καὶ ἔκδοσις κειμένου, ὑπὸ Κων. Ν. Δρατσέλλα, Ἀθήναι, 1971, σελ. 9).

Γιὰ τὴν ζωὴ τοῦ Μελίτωνος γνωρίζομε ἐλάχιστα, παρ' ὅλο πὸ ὑπῆρξε «εἰς τῶν ἐπισημοτέρων ἀπολογητῶν τῆς χριστιανικῆς θρησκείας» (Φιλαρέτου Βαφείφου, *Μελίτων*, ἐν: Μεγάλῃ Ἑλληνικῇ Ἐγκυκλοπαιδείᾳ, Ἀθήναι, τόμ. ΙΣΤ', 866). Σύμφωνα με τὸν ἱστορικὸ Εὐσέβιο ὑπῆρξε «τῆς ἐν Σάρδεσιν παροικίας ἐπίσκοπος» (ΒΕΠΕΣ τ. 19, σελ. 307, 7) καὶ ἀπέστειλε πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Μᾶρκο Αὐρήλιο ἀπολογία, ἡ ὁποία γράφτηκε τὸ 170, ὁπότε «δεχόμεθα ὅτι ὁ Μελίτων ἔδρασε περὶ τὰ μέσα τοῦ Β' αἰῶνος» (Κων. Ν. Δρατσέλλα, ὅπ.π., σελ. 10). Τὸ ἔργο τοῦ Μελίτωνος «Ὁμιλία εἰς τὸ Πάθος ἢ περὶ Πάσχα», ἀποτελεῖ κατὰ τὸν ἐκδότη τοῦ Κωνσταντῖνο Δρατσέλλα «ἐν συστηματικὸν θεολογικὸν κήρυγμα ἐκφωνηθέν κατὰ τὸν ἑορτασμὸν τοῦ Πάσχα» (ὅπ.π., σελ. 18). Στὴν συνέχεια θὰ ἐκθέσομε ἀνάλυση τοῦ κειμένου σὲ περιληπτικὴ μορφή προσεγγίζοντας τὸν Σταυρώσιμο καὶ Ἀναστάσιμο χαρακτήρα τοῦ Πάσχα.

Σύμφωνα με τὸν Μελίωνα Σάρδεων, στὸ βιβλίον τῆς Ἐξόδου ἀναφέρεται πῶς σώθηκε ὁ Ἰσραηλιτικὸς λαὸς ἀπὸ τὴν δουλεία στὴν Αἴγυπτο, γεγονός τὸ ὁποῖο ἔχει τυπολογικὴ ἐρμηνεία, δεδομένου ὅτι τὸ ἑβραϊκὸ Πάσχα συμβολίζει τὴν Σταύρωση καὶ τὴν Ἀνάσταση τοῦ Ἰησοῦ. Ἔτσι τὸ μυστήριον τοῦ Πάσχα εἶναι παλαιὸ ὡς πρὸς τὸν Νόμον τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἀλλὰ καινούργιο ὡς πρὸς τὸν Υἱὸ καὶ Λόγον τοῦ Θεοῦ (Μελίτωνος, μν.ξ., σελ. 31, στ. 11-12), φθαρτὸ ὡς πρὸς τὴν σφαγὴ τῶν προβάτων στὴν Αἴγυπτο καὶ ἄφθαρτο ὡς πρὸς τὴν ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ, ὁ Ὅποιος ἀναστήθηκε. Ἡ ταφὴ τοῦ Ἰησοῦ εἶναι θνητὴ, ἀλλὰ ἡ Ἀνάστασις ἀπὸ τοὺς νεκροὺς, εἶναι ἀθάνατη (Μελίτωνος, μν. ξ., σελ. 32, στ. 25-26).

κλοπαιδείᾳ, Ἀθήναι 1966, τόμ. 8, 981). Ὅπως τονίζει ὁ καθηγητὴς Κ. Δρατσέλλα, τὸ ἔργο αὐτὸ ἀνευρέθη σὲ πλήρη μορφή «μόλις κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας» (τοῦ 20οῦ αἰ.), (Μελίτωνος «Σαρδιανῶν ἐπισκόπου» τοῦ Ἀπολογητοῦ, *Ὁμιλία εἰς τὸ Πάθος ἢ περὶ*

Ἄξιζει νὰ σημειωθεῖ ἰδιαίτερα ἡ ἔκφραση «καθ' ὃ γεννᾶται υἱὸς» (Μελίτωνος, μν.ἔ., σελ. 33, στ. 65-66). Ὅπως παρατηρεῖ ὁ καθηγητὴς Κ. Δρατσέλλας «ἐπιπολαία ἐρμηνεία τοῦ στίχου αὐτοῦ δύναται νὰ ὀδηγήσῃ εἰς παρερμηνείαν τῆς χριστολογίας τοῦ Μελίτωνος καὶ νὰ θεωρηθῇ ὡς εἰσάγων οὗτος αἰρετικὴν τινα διδασκαλίαν» (Μελίτωνος, μν.ἔ., σελ. 25). Ὅπως ὁμως παρατηρεῖ στὴν συνέχεια ὁ ἴδιος καθηγητὴς «δυνάμεθα... νὰ ἐρμηνεύσωμεν τὸν στίχον ὀρθοδόξως, δεχόμενοι ὅτι ὁ αὐτὸς Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ Πατρὸς καὶ δὴ ὁ Πρωτότοκος Αὐτοῦ» (Μελίτωνος, μν.ἔ., σελ. 125). Ἔτσι ἀποφεύγεται ὁ Σαβελλιανισμὸς, ἀφοῦ μὲ τὴν λέξη «γεννᾶ» νοεῖται ἡ πνευματικὴ γέννηση καὶ ἀνάπλαση τῶν πιστῶν ἀπὸ τὸν Υἱό.

Ὁ Ἀπολογητὴς Μελίτων κατηγορεῖ τοὺς Ἰσραηλίτες, ἐπειδὴ ἀτίμασαν τὸν Ἰησοῦ, ὁ Ὅποιος τοὺς εἶχε εὐεργετήσῃ, ἀπαρνήθησαν Ἐκεῖνον, ὁ Ὅποιος τοὺς εἶχε καταστήσει δικούς Του καὶ φόνευσαν Ἐκεῖνον, ὁ Ὅποιος τοὺς εἶχε ζωοποιήσῃ (Μελίτωνος, μν.ἔ., σελ. 52-53, 56-57).

Ἀφοῦ ὁ Κύριος κατηγόρησε τοὺς Ἰσραηλίτες διὰ μακρῶν γιὰ τὴν ἀχαριστία τους καὶ τὴν συμπεριφορὰ τους κατὰ τὸ Πάθος Του, ἀναφέρει ὅτι Ἐκεῖνος ἐλευθέρωσε τοὺς καταδίκους, Ἐκεῖνος ἔδωσε ζωὴ στους νεκρούς, Ἐκεῖνος ἀνέστησε τοὺς πεθαμένους, Ἐκεῖνος κατέλυσε τὸ θάνατο καὶ θριάμβευσε ἐναντίον τοῦ ἔχθροῦ. Καταπάτησε τὸν

ἄδη, ἔδωσε τοὺς ἰσχυροὺς δαίμονες καὶ ἀνέβασε τοὺς ἀνθρώπους στὰ ὕψη τῶν οὐρανῶν μὲ τὴν Ἀνάσταση.

Ὁ Χριστὸς καλεῖ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι ἔχουν βυθιστεῖ στὴν ἀμαρτία, νὰ λάβουν τὴν ἄφεση. Ἐκεῖνος εἶναι ἡ ἄφεση τῶν ἀμαρτιῶν, Ἐκεῖνος εἶναι τὸ Πάσχα τῆς σωτηρίας, Ἐκεῖνος εἶναι «ὁ ἀμνὸς ὁ ὑπὲρ ὑμῶν σφαγείς, ...τὸ λύτρον ἡμῶν..., ἡ Ζωὴ ὑμῶν» (Μελίτωνος, μν.ἔ., σελ. 64, στ. 867-869).

Ὁ Ἰησοῦς εἶναι ὁ Σωτὴρας καὶ ἡ Ἀνάσταση τῶν ἀνθρώπων. Αὐτὸς θὰ μᾶς ἀνεβάσει ψηλὰ στους οὐρανοὺς, θὰ μᾶς δεῖξει τὸν Προαιώνιο Πατέρα καὶ θὰ μᾶς ἀναστήσει μὲ τὴν Παντοδύναμη Δεξιὰ Του.

Ὁ ἴδιος Σαρκώθηκε ἀπὸ τὴν Παρθένο, κρεμάστηκε στὸ Σταυρὸ, ἐνταφιάστηκε στὴν γῆ, ἀναστήθηκε ἀπὸ τοὺς νεκροὺς καί, ἀφοῦ ἀνέβηκε στους οὐρανοὺς, κάθισε στὰ δεξιὰ τοῦ Πατρὸς.

Αὐτὸς εἶναι «ὁ ἔχων ἐξουσίαν πάντα κρῖναι καὶ σώζειν, δι' οὗ ἐποίησεν ὁ Πατὴρ τὰ ἀπ' ἀρχῆς μέχρι αἰώνων» (Μελίτωνος μν.ἔ., σελ. 65, στ. 887-888). Αὐτὸς εἶναι τὸ Α καὶ τὸ Ω, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος, ὁ Χριστὸς, ὁ Βασιλεὺς, ὁ Στρατηγός, ὁ Κύριος, ὁ Ἀναστάς ἐκ νεκρῶν, Ἐκεῖνος, ὁ Ὅποιος κάθεται στὰ δεξιὰ τοῦ Πατρὸς. Ὁ Ἀπολογητὴς Μελίτων περατώνει τὸ πρωτότυπο κείμενο μὲ δοξολογία στὸν Ἰησοῦ Χριστό.

ΣΕΛΙΔΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ

Μια γερόντισσα Ἡγουμένη ὡς Σύμβουλος

Τοῦ Στέφανου Κουμαρόπουλου, Θεολόγου, Δρος Θ.

Προλογικό Σημείωμα

Ἡ συνέντευξη πού ἀκολουθεῖ πραγματοποιήθηκε στίς 19 Νοεμβρίου τοῦ 2000 κατόπιν προσωπικῆς μου παρακλήσεως. Ἡ ἁγία Μητέρα, ἡγουμένη Ἱερᾶς Μονῆς, δέχτηκε νά μοῦ παραχωρήσει συνέντευξη μέ τόν ὄρο νά ἐξασφαλίσω τήν ἀνωνυμία της καί τήν εὐχαριστῶ. Τό θέμα πού μέ ἀπασχολοῦσε ἦταν ὁ *Γέροντας ὡς Σύμβουλος καί ὁδηγός ζωῆς* (καί ὄχι μόνον τῶν μοναχῶν). Ἀφορμῆ ὑπῆρξε ἡ περίπτωση κάποιας νέας, τῆς Χ, τήν ὁποία γνωρίζαμε μέ τή σύζυγό μου ἀπό ἐτῶν, καί ἡ ὁποία εἶχε καταφύγει ἐδῶ καί 3 χρόνια στό μοναστήρι γιά νά ἀντιμετωπίσει τό πρόβλημα τοῦ ἀλκοολισμοῦ, πού τή βασάνιζε.

Τό πρόβλημα τοῦ ἀλκοολισμοῦ πού ἀντιμετώπιζε ἡ Χ, ἐξ ὅσων γνωρίζαμε, ἦταν πάρα πολύ σοβαρό καί ὑπῆρξαν πολλές ἀποτυχημένες προσπάθειες –τόσο ἀπό τοὺς οἰκείους της ὅσο καί ἀπό ἄλλα πρόσωπα καί φορεῖς– γιά τήν ἀντιμετώπισή του. Ἡ ἴδια μετεῖχε σέ θεραπευτικό πρόγραμμα τῆς ὁμάδας «*Ἀνώνυμοι Ἀλκοολικοὶ*» (πρόγραμμα ἀπεξάρτησης ἀλκοολικῶν τοῦ Ψυχιατρικοῦ Νοσοκομείου Ἀθηνῶν), ἐνῶ εἶχε ζητηθεῖ καί ἡ συνδρομὴ ψυχολόγου καί ψυχιάτρου. Δυστυχῶς, ὅλες οἱ προσπάθειες ἀπὸ τὴ μητέρα της, ἡ ὁποία πείστηκε γιά τὴ σοβαρότητα τοῦ προβλήματος, καί ἀπὸ κάποιες ἐθελόντριες (κατηχήτριες μέ ἱεραποστολικὸ ζῆλο προσφορᾶς καί μέτριες γνώσεις ὡς πρὸς τὴν ἀντιμετώπιση τοῦ προβλήματος) πού τῆς συμπαραστέκονταν ἐπὶ 24ώρου βάσεως ἀπέτυχαν. Οἱ τελευταῖες αὐτὲς εἶχαν διαθέσει πάρα πολὺ χρόνο τόσο γιά τὸν καταρτισμὸ τους ἀπὸ εἰδικοὺς πάνω στό πρόβλημα ὅσο καί γιά τὴ φιλοξενία

(στό σπίτι τους). Παράλληλα εἶχαν προσφέρει καί τὶς εὐκολίες τῆς μετάβασης τόσο σέ πνευματικὸ ὅσο καί στήν ὀργάνωση τῶν Ἀνωνύμων Ἀλκοολικῶν. Οἱ συνεχεῖς παλιδρομήσεις τῆς Χ εἶχαν ἀπογοητεύσει τὶς ἐθελόντριες καί τελικὰ τὴν ἐγκατέλειψαν, ὅπως τοὺς εἶχε ὑποδειχθεῖ καί ἀπὸ τοὺς εἰδικούς. Μάλιστα μία ἀπὸ τὶς ἐθελόντριες χρειάστηκε κάποια βραχύχρονη βοήθεια ἀπὸ ψυχολόγο, προκειμένου νά ξεπεράσει τὰ αἰσθήματα ἀποτυχίας, ἴσως καί κάποιες ἐνοχές, πού τὴν κατεῖχαν μετὰ ἀπὸ τὴ διαφανιζόμενη ἀποτυχία θεραπείας τῆς Χ.

Ἡ Χ ἐν τῷ μεταξύ μέσῳ τῆς ἄλλης ἐθελόντριας (ἡ ὁποία τὴν ἐποχὴ αὐτὴ ἦταν δόκιμη μοναχή, καί σήμερα μοναχή) γνώρισε τὴν ἡγουμένη, ἡ ὁποία μέ προθυμία δέχτηκε νά τὴ φιλοξενήσει γνωρίζοντας τό πρόβλημά της, γιά μικρὸ χρονικὸ διάστημα. Πέρασαν ἀρκετὰ χρόνια καί ἀπὸ τότε σέ κάθε ἐπίσκεψή μας συναντούσαμε τὴν Χ ἐκεῖ (χωρὶς ράσα ἀλλὰ μέ τὰ συνήθη γκρι μπλέ ροῦχα). Στίς τελευταῖες ἐπισκέψεις μας μέ τὴν σύζυγό μου στήν Ἱερὰ Μονὴ εἶχαμε ἀπὸ κοινοῦ διαπιστώσει τὴν πολὺ βελτιωμένη εἰκόνα πού παρουσίαζε ἡ Χ. Οἱ μακροχρόνιοι δεσμοὶ τῆς οἰκογενείας μου μέ τὴν ἀδελφότητα καί τὴν ἁγία Ἡγουμένη καθὼς καί οἱ ὑπὸ διαπραγματεύσει τότε μελέτες μου μέ ὤθησαν νά ζητήσω τὴ συνέντευξη αὐτὴ. Εἶναι μιὰ προσπάθεια ἐνός κοσμικοῦ πιστοῦ-ἐρευνητῆ νά εἰσδύσει στό μυστήριον τῆς καθοδήγησης ψυχῶν. Μόνον πού δὲν εἶναι ἡ ἀπλὴ περιέργεια ἀλλὰ μιὰ προσπάθεια γιά ἐμβάθυνση καί μελέτη στήν κλινικὴ θεραπευτικὴ μεθοδολογία τῆς Συμβουλευτικῆς Ποιμαντικῆς, ὅπως συναντιέται καί σήμερα στήν ποιμαντικὴ πράξη τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Η συνέντευξη

– *Άγια Μητέρα θα ήθελα τη βοήθειά σας. Από καιρό με απασχολεί το θέμα πώς θα ήταν ένας Γέροντας ως Σύμβουλος και Όδηγος ζωής. Με άφετηρία το γεγονός της Χ που αντιμετώπιζει το πρόβλημα του αλκοολισμού κοντά σας –και ασφαλώς και άλλες παρόμοιες περιπτώσεις που δεν γνωρίζω– θα ήθελα να μου πείτε για τον τρόπο και τη μέθοδο καθοδήγησης που εφαρμόζετε.*

– Δέν υπάρχει κάποια συγκεκριμένη μέθοδος. Δύο πράγματα είναι πολύ βασικά σε μια τέτοια συμβουλευτική σχέση: ή έμπιστοσύνη μας στο θέλημα του Θεού και ή καρτερία, δηλαδή ή ύπομονή μας να περιμένουμε να έμφανιστεί το θέλημα του Θεού στη ζωή μας. Δέν σās κρύβω ότι συμβουλευτήκα και κάποιους ψυχίατρους, οί όποιοι με άπογοήτευσαν για την περίπτωση της Χ. Μου είπαν δηλαδή ότι και μετά από 50 χρόνια θα βρίσκεται στην ίδια κατάσταση. Άλλοι πάλι πνευματικοί μου είπαν: «Πρόσεχε τί κάνεις, μη βάζεις στο μοναστήρι σου τέτοια άτομα που θα έκθεσουν το μοναστήρι και θα έκτεθείς και έσύ ή ίδια». Τους άπάντησα: «Μά έγω είμαι ήδη έκτεθειμένη από τις άμαρτίες μου μπροστά στο Θεό. Άν θέλει ό Θεός να με ταλαιπωρήσει, τότε θα βρεί τον τρόπο. Δέν είναι ανάγκη να έλθουν από έξω άτομα, μπορεί να το κάνει και με τις άδελφές που είναι μέσα στη Μονή». Σκέφτομαι ότι καμιά φορά άπορρίπτουμε τη χάρη του Θεού και στη θέση του μπαίνουμε έμεις, το θέλημά μας. Το Θεό όμως δέν τον νοιάζουν τά άμεσα και θεαματικά άποτελέσματα σε ένα πρόβλημα, όπως αυτό του αλκοολισμού αλλά ή σωτηρία μας. Έμεις βέβαια θα προσευχόμαστε στο Θεό να λυθεί το πρόβλημα. Είτε όμως λυθεί το πρόβλημα είτε όχι έμεις θα πρέπει να είμαστε ευχαριστημένοι, γιατί έγινε το θέλημα του Θεού. Ό Θεός δοκιμάζει την ύπομονή και την ταπεινώση όλων μας. Το γεγονός ότι βρέθηκε ή άδελφή σ' αυτό το

μοναστήρι δέν είναι τυχαίο. Κάτι θέλει ό Θεός τόσο από την Χ όσο και από έμένα. Άκόμη και οί πτώσεις της άδελφής στο πρόβλημα, κάποιες φορές, είναι ίσως για να μου ύποδείξει τις δικές μου άμαρτίες, να με ταπεινώσει περισσότερο.

– *Υπήρξαν κάποια άλλα στοιχεία, πέρα από τη χάρη του Θεού, που βοήθησαν σ' αυτήν την κατάσταση;*

– Άσφαλώς. Χρειάστηκε ή καλή διάθεση, ή καρτερικότητα και ή ύπομονή της Χ. Άλλωστε δέν θα μπορούσε άλλιώς να νικήσει τις κακές συνήθειες που την άλυσσαν με το πάθος της. Έμεις στο μοναστήρι σκόπιμα δέν της προσφέραμε ένα προστατευτικό περιβάλλον. Οί συνθήκες που έζησε ήσαν ιδιαίτερα δύσκολες, πολύ σκληρές θα έλεγα άκόμη και για «ύγιεις» ανθρώπους. Έκεί φάνηκε όλη της ή θέληση και ή προσπάθεια. Υπέμεινε μία δουλειά στο έργαστήριο και μία συνεργασία με την υπεύθυνη άδελφή (όλες οί ύπόλοιπες άδελφές δέν μπορούσαν να άντέξουν πάνω από έβδομάδα) για 3 όλόκληρα χρόνια χωρίς να παραπονεθεί. Η ταπεινώση και ή ύπομονή της τη βοήθησαν. Μάλιστα άντι για παράπονα μου έλεγε ότι «έμένα μου άξίζανε και χειρότερα». Χρειάστηκε όμως και ή ύπομονή ή δική μου για κάθε της πώση. Έλεγα στον έαυτό μου κάνε ύπομονή αυτό είναι ένα στάδιο. Ό Θεός δέν έχει φτιάξει άχρηστα πλάσματα. Όχι, κάτι θέλει από την Χ ό Θεός.

– *Φαντάζομαι ότι ήταν άρκετά δύσκολη ύπόθεση ή αντιμετώπιση και καθοδήγησή της.*

– Η όλη της κατάσταση της έφερε άνομονησία. Δέν μπορούσε ν' ακολουθεί ένα μόνιμο πρόγραμμα, όπως όλες οί άλλες μοναχές στο κοινόβιο. Αυτό της δημιουργοῦσε ένοχές. Όμως γνώριζα ότι αυτό ήταν ένα μεταβατικό στάδιο για την άπελευθέρωση από το πάθος της και δέν την πίεζα στην παρακολούθηση όλων των άκολουθιών. Κα-

ταλάβαινα τὸ πῶς ἔνωθε καὶ φρόντιζα νὰ τὴ βοηθήσω λέγοντάς της ὅτι ἀντὶ γιὰ δύο ἢ καὶ περισσότερες ὥρες ἀκολουθίας, στὴν κατάστασή της εἶχε ἰδιαίτερη ἀξία καὶ ἡμισὴ ὥρα ἐνεργοῦ παρακολούθησης καὶ συμμετοχῆς στὶς ἀκολουθίες. Ἐκεῖνο ποῦ εἶναι βασικὸ νὰ ὑπάρχει καὶ νὰ τὸ αἰσθάνεται ὁ «πάσχω» εἶναι ἡ ἀγάπη καὶ τὸ εἰλικρινές ἐνδιαφέρον τοῦ Γέροντος γιὰ τὸν ἄλλο. Ὑπῆρχε ἄλλη μία περίπτωση μιᾶς κοπέλας ποῦ ἔπασχε ἀπὸ κατάθλιψη, λόγω κάποιων γεγονότων ποῦ εἶχε βιώσει, καὶ εἶχε πάρει μέρος καὶ σὲ ψυχοθεραπευτικὲς ομάδες, γιὰ νὰ ἀντιμετωπίσει τὴν κατάθλιψη καὶ τὰ αἰσθήματα ἀπογοήτευσης ποῦ βίωνε. Οἱ προσπάθειές της δὲν εἶχαν ἀποδώσει καρπὸς καὶ τότε στράφηκε στὸ μοναχισμό, θεωρώντας τον ὡς μοναδική διέξοδο. Σὲ ὅσα μοναστήρια ἄκουγαν ὅλα αὐτὰ τὴν ἔδιωχναν καὶ τὴν ἀποθάρρυναν ἀπὸ τὸ μοναχισμό. Ὅταν ἤλθε ἐδῶ τῆς εἶπα: «Δὲν ἔχουμε τίποτα νὰ χάσουμε. Ἄς δοκιμάσουμε καὶ βλέπουμε. Δοκίμασε καὶ τὸ μοναστήρι νὰ δεῖς ἂν μπορεῖ νὰ σέ βοηθήσει». Καὶ εἶναι πάρα πολλὰ χρόνια ἐδῶ καὶ εἶναι ἀπὸ τὶς πιὸ προοδευμένες μοναχὲς πλέον καὶ δὲν ἀντιμετωπίζει κανένα πρόβλημα, ἔχει γίνεи μία τέλεια μοναχή. Ἡ Χάρη τοῦ Θεοῦ θεραπεύει. Αὐτὸ τὸ διαπίστωσε μετὰ ἀπὸ καιρὸ καὶ ὁ ἴδιος ὁ πνευματικὸς της, ποῦ εἶχε στὸν κόσμο καὶ τὸν ὁποῖο ἀπασχολοῦσε φορτικὰ σὲ καθημερινὴ βάση. Τὸ γεγονὸς αὐτὸ μὲ

βοήθησε νὰ εἶμαι αἰσιόδοξη μὲ τὴν Χ, παρὰ τὶς ἀντίθετες προειδοποιήσεις. Πιστεύω ὅτι σὲ ὅλα τὰ προβλήματα μποροῦν νὰ ὑπάρξουν λύσεις, ἀρκεῖ βέβαια νὰ τὸ θέλει καὶ ὁ ἄλλος.

– Πῶς βοηθοῦν τὸ ἐνδιαφέρον καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ γέροντος στὴν ἀντιμετώπιση τέτοιου εἶδους προβλημάτων;

– Τὸ ἐνδιαφέρον καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ γέροντος διώχνει τὴν ἀνασφάλεια ποῦ νιώθουν καὶ παραδίνονται μὲ ἐμπιστοσύνη στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Τότε ἀρχίζει ἡ θεραπεία τους. Δὲν εἶναι οἱ ἀνθρώπινες δυνάμεις, εἶναι ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ. Σ' αὐτὴν τὴν ἀπὸ κοινοῦ πορεία γέροντος καὶ συμβουλευόμενου χρειάζονται θυσίες καὶ ἀπὸ τὶς δύο πλευρές. Δὲν μπορεῖ ἡ γερόντισσα γιὰ παράδειγμα νὰ πεῖ «ἐγὼ θέλω αὐτό». Ἀκόμη πρέπει νὰ λάβει ὑπόψη της ὅτι

τὸ «κόστος» εἶναι μεγάλο ἀπὸ κάποιες ἀδελφές ποῦ κάνουν μικρόψυχους λογισμούς. (Βλέπουν γιὰ παράδειγμα τὴν ξεχωριστὴ ἀντιμετώπιση τῆς Χ στὶς ὥρες τῶν ἀκολουθιῶν. Μερικὲς φορές ὁ λογισμὸς τὶς κάνει νὰ σκέφτονται ὅπως μὲ τὴν περίπτωση τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ ἀσώτου στὴ γνωστὴ παραβολὴ τοῦ φιλεύσπλαχνοῦ πατέρα).

– Ὑπῆρχαν κάποιες ἰδιαίτερα δύσκολες στιγμὲς στὴν πραγματικὰ δύσκολη αὐτὴ περίπτωση τῆς καθοδήγησης τῆς Χ;

– Κάποια στιγμὴ τῆς εἶχα βάλει χρονικὰ

όρια για να ξεπεράσει το πάθος της. Όπως γνωρίζετε τα άτομα αυτά είναι πολύ επιρρεπή στο ποτό. Είχα λοιπόν δώσει εντολή να κλειδωθούν τα ποτά με ευθύνη κάποιας αδελφής και να μην κυκλοφορούν ελεύθερα. Παρόλα αυτά υπήρξαν πτώσεις της αδελφής στο πάθος της μέθης και μέσα στο μοναστήρι. Όταν όμως πέρασε το χρονικό διάστημα που είχαμε συμφωνήσει, τότε την έδιωξα. Της είπα «μέχρι έδω ήταν, τελείωσε· μάζεψε τα και φύγε». Ήταν πολύ σκληρό αυτό αλλά δεν γινόταν αλλιώς. Έπρεπε να πάρει το μήνυμα ότι δεν μπορεί να εκμεταλλεύεται πια τη συμπόνια της ήγουμένης και των αδελφών. Έπρεπε να καταλάβει ότι ήταν υπεύθυνη για τις πράξεις της. Προσευχόμουν γι' αυτήν και επικοινωνούσα ιδιαίτερος με την μητέρα της ενισχύοντάς την, ενώ έδωσα την άδεια σε κάποια αδελφή να επικοινωνεί μαζί της να της συμπαραστέκεται και να με πληροφορεί σχετικά. Μου έκανε εντύπωση ότι από την ημέρα που έφυγε, όπως με πληροφόρησε η μητέρα της, δεν έβγαλε από πάνω της καθόλου τα ρούχα (τα γκριζα και μπλέ) που φορούσε στο μοναστήρι. Η μητέρα της το βράδυ τα έπλενε και το πρωί τα έβαζε. Τα παπούτσια της είχαν λιώσει πάνω της. Όσες φορές την καλούσαν οι γονείς της να πάνε για να ψωνίσουν αντιδρούσε είτε με αναβλητικότητα είτε με άρνηση. Κάποια στιγμή ταξίδεψε και ήρθε στην πόλη κοντά στο μοναστήρι, από όπου με πήρε τηλέφωνο και μου ζήτησε να γυρίσει. Της αρνήθηκα για δεύτερη φορά με σκληρό τρόπο. Της είπα να γυρίσει σπίτι της. Της δήλωσα ότι είχε κλείσει οριστικά η πόρτα του μοναστηριού πίσω της. Αυτό ήξερα ότι την τσάκισε. Όμως ήθελα με αυτόν τον τρόπο να «πιάσω τον Θεό από το λαιμό, να τον έκβιάσω» για μια δική του επέμβαση σ' αυτό το αδιέξοδο. Σ' όλο αυτό το διάστημα είχα και την πίεση των αδελφών να τη δεχτώ. Τέλος, η απάντηση του Θεού δεν άργησε να έλθει. Μετά από 3 μήνες παραμονής έξω από το μοναστήρι η Χ έπανηλθε.

– *Αυτή την φορά κάτω από καινούρια δεδομένα φαντάζομαι.*

– Της δήλωσα ότι πλέον δεν θα έχω κλειδωμένα τα ποτά και ότι δεν θα ασχολούμαι πια με το θέμα αυτό. Της είπα συγκεκριμένα: «*Είσαι ελεύθερη να δοκιμάσεις αλλά και η πόρτα του μοναστηριού είναι ανοικτή να φύγεις*».

– *Συναισθηματικά πώς δεν ταυτίζεστε; Με την πτώση για παράδειγμα της αδελφής στο ποτό δεν νιώθετε απογοητευμένη για τον από κοινού αγώνα σας;*

– Πιστεύω ότι είναι ο τρόπος για να ταπεινώσει ο Θεός έμένα. Έχω ανάγκη από μια παιδεία και οι αδελφές για μένα είναι ο Θεός μου που με παιδεύει για τη σωτηρία μου. Είναι ένας τρόπος για να ασκοῦμαι και εγώ. Τίποτα δεν είναι τυχαίο, κανένα γεγονός. Κάθε γεγονός το στέλνει ο Θεός για τον καταρτισμό μας. Τα γεγονότα είναι άσημαντα, εκείνο που έχει σημασία είναι η αντιμετώπιση των γεγονότων. Όλοι έχουμε ανάγκη από αυτογνωσία αλλά ταυτόχρονα δεν πρέπει να έχουμε μεγάλη έμπιστοσύνη στον έαυτό μας. Πρέπει να ξεχνάμε το χθές και να αντιμετωπίζουμε το σήμερα. Έμās τους ανθρώπους μās δυσκολεύει το παρελθόν και το μέλλον και δεν ζοῦμε το παρόν. Αν μπορώ να ζήσω αυτή τη στιγμή όπως τη θέλει ο Θεός, θα είναι το καλύτερο. Ακόμα και ο προγραμματισμός μας, που καλό είναι να υπάρχει, πρέπει να μην είναι απόλυτος και ανελαστικός. Πάντα πρέπει να σκεφτόμαστε ότι τα δικά μας σχέδια μπορεί να μην ανταποκρίνονται στο σχέδιο του Θεού. Γι' αυτό λέμε ότι η καθοδήγηση θέλει διάκριση. Πρέπει κάποιες φορές να αναιρούμε το θέλημά μας, για να παραχωρούμε χώρο στο θέλημα του Θεού. Είδατε ο Ηρώδης που είχε υποσχεθεί να κάνει το θέλημα της Σαλώμης είναι παράδειγμα προς αποφυγή. Θα μπορούσε να υπαναχωρήσει και δεν το έκανε, ενώ έβλεπε ότι πήγαινε αντίθετα με τη συνείδησή του και το θέλημα του Θεού. Ξέρετε εγώ δεν ξέρω πολλά

γράμματα και γι' αυτό έχω μάθει να περιμένω τη Χάρη του Θεού. Χωρίς τη Χάρη του Θεού από μόνοι μας δεν μπορούμε να κάνουμε πολλά πράγματα.

– *Ποιό πιστεύετε ότι ήταν το μυστικό σ' αυτήν την έντυπωσιακή μεταστροφή της Χ;*

– Το μυστικό της Χ είναι ότι ήταν πολύ πρόθυμη. Έκείνο που την βασάνιζε πιο πολύ ξέρετε ήταν η αναρχία. Τα σημερινά παιδιά μεγαλώνουν με πολλές ελευθερίες που τα κάνουν πολύ δύσκολα στην ύπακοή και στην ύποταγή. Αυτή η αυτοπεποίθηση και το να μην εμπιστεύονται τους μεγάλους έχει γίνει βίωμα μέσα τους. Σε όλους μας βέβαια είναι ριζωμένο αυτό από το προπατορικό αμάρτημα. Σ' αυτές τις περιπτώσεις δεν βοηθάει το να επιβάλλεις σε κάποιον κάποια πράγματα αυταρχικά. Σπάνια το κάνω αυτό, συνήθως προσπαθώ να «επιβληθώ» στον άλλον με την αγάπη και την κατανόηση. Η αγάπη και η κατανόηση λυγίζει και τα σίδηρα. Επιβάλλεται να δείξεις ενδιαφέρον και να ζήσεις το πρόβλημα του αδελφού. Να τον ακούσεις προσεκτικά και όχι ν' αρχίσεις να του κάνεις κήρυγμα. Ό κάθε άνθρωπος έχει ανάγκη περισσότερο να μιλήσει παρά να ακούσει. Δεν ξεκουράζεται με το να ακούει αλλά με το να λέει. Για παράδειγμα, η αδελφή Δ που εργάζεται στο εργαστήριο, σ'αξέομολογοῦμαι τώρα, είναι σκληρή και έγωκεντρική. Δεν προσπάθησα να επέμβω δυναμικά στην αλλαγή του χαρακτήρα της. Κι' όμως η ίδια δηλώνει ότι: «*αν δεν ήταν η Γερόντισσα, εγώ δεν θα ήμουν άνθρωπος*». Κάποτε λέει από μόνη της: «*θα φύγω*». Μετά σκέφτεται «*η Γερόντισσα με σηκώνει, θα βρεθεί άλλος να με ανέχεται και να με σηκώνει*». Η σκληρή αντιμετώπιση σκληραίνει τον άλλο. Ένω με την αγάπη και την κατανόηση τον καθηλώνεις και δεν προσπαθεί να άμυνθεί. Του βάζεις άναμμένα κάρβουνα, όπως λέει ο Άποστολος, τον καίει ή συνείδηση. Και αυτή η αγάπη είναι και μεταδοτική στις σχέσεις μεταξύ των αδελφών. Προκειμένου

δηλαδή να μη με στενοχωρήσουν ως ήγουμένη, δεν δημιουργούν προβλήματα μεταξύ τους και έτσι επικρατεί όμοιψυχία στο μοναστήρι. Μια όμοιψυχία που άκόμη και πνευματικοί άνθρωποι εκτός μοναστηριού άρνούνται να πιστέψουν.

– *Μιλήσατε για κατανόηση, να ζεις το πρόβλημα του άλλου, δηλαδή γι' αυτό που οί έπαγγελματίες σύμβουλοι άποκαλούν ένσυναίσθηση. Μπορείτε να μου πείτε πώς φτάνει κανείς στο σημείο να βιώνει τον κόσμο του άλλου άνθρωπου; Άν είχατε μια «έκπαιδευόμενη» γερόντισσα, άς πούμε, πώς θα της λέγατε ότι θα μπορούσε να το πετύχει αυτό;*

– Μόνο μέσω της ταπεινώσεως πετυχαίνεται η ένσυναίσθηση, η άπόλυτη κατανόηση του άλλου. Με την ταπεινώση δεν θέλεις τίποτα για τον έαυτό σου, τον παραμερίζεις και τα δίνεις όλα για τον άλλο. Αυτό άκριβώς έννοοῦσε ο Κύριος όταν έλεγε όποιος άπό σ'αξέ θέλει να γίνει άνώτερος πρέπει να γίνει ύπηρέτης των άλλων.

– *Και ένα τελευταίο άγια Μητέρα, γιατί κατά τη γνώμη σας το μοναστήρι βοηθάει σε κάποιες περιπτώσεις έξαρτήσεων που θα τις χαρακτηρίσαμε δυσίατες;*

– Με το σκύψιμο στον έαυτό μας γνωρίζουμε τον άνθρωπο. Και όταν γνωρίσουμε καλύτερα τον άνθρωπο μπορεί να τον άγαπήσουμε καλύτερα και να τον ώφελήσουμε ούσιαστικότερα.

Σχόλια γύρω άπό τη συνέντευξη

Ένωσα την άγια Έγουμένη σαν μία πραγματική μητέρα. Μία μητέρα που άγκαλιάζει όλο τον κόσμο με τα προβλήματα του και με τα προβληματικά όντα που δημιουργεί. Να έχει την συναίσθηση που είχαν οί νηπτικοί πατέρες για την κοινή συμμετοχή όλων στις άμαρτίες των άλλων. Να ποντάρει σε «*άποτυχημένους*», δηλαδή

στούς μη «έχοντας έλπίδα» (πρβλ. Α΄ Θεσ. 4, 13), αν ποτέ είναι δυνατόν να θεωρηθούν αδελφοί μας έτσι από μία κλινική και θεραπευτική ορθόδοξη ανθρωπολογία. Χαρακτηριστική είναι ή φράση της που μου έχει χαραχθεί στη σκέψη μου: «Ο Θεός δέν έχει φτιάξει λάθος πλάσματα». Επίσης, μέ έντυπωσίασε ή βαθιά πίστη της ότι αυτοί που ό υπόλοιπος κόσμος χαρακτηρίζει σαν χαμένους (σαν ανθρώπους που δέν μπορείς να επενδύσεις πάνω τους προσδοκίες βελτίωσης και σωτηρίας) προκαλούν τή χάρη του Θεού. Η πρόνοια του Θεού και ή χάρη του «έκβιάζονται» από τον σύμβουλο μέ τήν πεποίθηση ότι ό Θεός δέν κάνει λάθος ανθρώπους. Άλλωστε εκεί που σταματούν οι ανθρώπινες δυνατότητες αρχίζει ή ενέργεια τής χάριτος του Θεού (Λουκ. 18,27)

Μία ορθόδοξη συμβουλευτική πρέπει να πιστεύει ότι: «όσοι έχουμε δυνατή πίστη οφείλουμε να ανεχόμαστε τις αδυναμίες όσων αδελφών μας έχουν αδύνατη πίστη και να μη κάνουμε ό,τι αρέσει σ' έμας» (Ρωμ. 15,1) κατά τή υπόδειγμα του Κυρίου, που (όπως μάς πληροφορεί ό προφήτης Ήσαϊας) «καλάμι ραγισμένο δέν θα τσαλαπατήσει και λυχνάρι που τρεμοσβήνει δέν θα σβήσει» (Ήσ. 42,3 & Ματθ. 12,20).

Η νεαρή κοπέλα τελικά έφτασε σέ αϊσιο αποτέλεσμα και ξεπέρασε μέ τή χάρη του Θεού, τήν προσευχή πολλών και τή συνεργασία λαϊκών, μοναχών και πνευματικών, τή πρόβλημά της. Η ορθόδοξη συμβουλευτική μας παράδοση πιστεύει ότι όλοι οι άνθρωποι μπορούν να σωθούν οι ίδιοι αλλά και να γίνουν γέφυρες σωτηρίας για άλλους πολλούς. Κανείς και για κανένα λόγο δέν μένει έκτός τής βοήθειας και κανένας δέν θεωρείται άχρηστος και ανεπίδεκτος βοήθειας.

Ό στόχος του (ποιμαντικού) συμβούλου δέν είναι τὰ καλά στατιστικά αποτελέσματα των παρεμβάσεών του, γι' αυτό και προκαλεί μέ τήν άδιαφορία της ή ήγουμένη σύμβουλος έναντι των προειδοποιήσεων του ψυχιάτρου ότι οι έλπίδες θεραπείας ενός

άλκοολικού είναι σχεδόν μηδαμινές. Άς σημειωθεί ότι ό ψυχίατρος αυτός είναι και θεολόγος ποιμαντικός συνεργάτης, ό όποιος μιλάει περισσότερο μέ τήν ιδιότητα τήν πρώτη (του ψυχιάτρου, θετικού έπιστήμονα), ένω μάλλον φαίνεται να άποσιωπά προς στιγμήν τήν δύναμη τής θείας χάριτος, άσφαλώς έπειδή μιλάει μέ μία γερόντισσα που γνωρίζει αυτή τή διάσταση καλύτερα.

Ό στόχος λοιπόν του συμβούλου, που διακοινεί στο χώρο τής Έκκλησίας, είναι ή προσφορά στα «άσθενή» του κόσμου αυτού ή καλύτερα σ' αυτούς που νιώθουν τήν ασθένειά τους, γιατί όλοι άσθενείς είμαστε στον πνευματικό τομέα. Κυρίως έργο του είναι ή βοήθεια σ' αυτούς που νιώθουν χαμένοι και άβοήθητοι. Τό κύρος του συμβούλου δέν έξαρτάται από τὰ άμεσα και «τρανταχτά» αποτελέσματα που φαίνονται, αλλά από αυτά που γίνονται στο μυστικό χώρο τής ψυχής, δηλαδή τήν μετάνοια, τήν ταπείνωση, τήν αγάπη για τή ζωή, τον κόσμο, τή συνάνθρωπο κ.ά., τὰ όποια δέν φαίνονται. Δυστυχώς (ή μάλλον εύτυχώς) δέν υπάρχουν «ψυχομετρικά» έργαλεία για να άποτιμήσουμε τή πρην και μετά μίας συμβουλευτικής σχέσης. Γιατί είναι βέβαιο ότι «τὰ άσθενή του κόσμου εξέλέξατο ό Θεός ίνα καταισχύνη τὰ ισχυρά» (Α΄ Κορ. 1,27) και άκόμη «λίθον όν άπεδοκίμασαν οι οικοδομούντες, ούτος έγεννήθη είς κεφαλήν γωνίας» (Ψαλμ. 118, 22 & Ματθ. 21,42).

Θρησκευές καὶ βία

Τοῦ Ἀλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου
Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ἡ κλιμάκωση τῆς βίας καὶ οἱ θρησκευές

Σίγουρα δὲν εἶναι ἡ Ἐλευθερία σήμερα ἐκείνη πού με βιά μετράει τῆ γῆ γιὰ νὰ ἐξαπλωθεῖ σὲ ὅλη τὴν ὑφήλιο. Μᾶλλον ἡ ὄψη τῆς ἀνελευθερίας προβάλλει στὴν παγκόσμια ὀθόνη νὰ μετράει με βία τὴ γῆ, ἡ ὁποία κλιμακώνεται ἐπικίνδυνα καὶ ἐγκαθιδρύει τὴν αὐτοκρατορία τοῦ μίσους. Πολὺς λόγος γίνεται γιὰ τὴ βία ὄχι μόνο τελευταῖα καὶ ὄχι πάντα σὲ συνδυασμὸ με τὴν τρομοκρατία. Πολλοὶ μάλιστα διερωτῶνται πῶς θὰ γίνεῖ ἡ ὑπέρβαση τοῦ τρόμου καὶ τῆς βίας.

Οἱ θρησκευές πού θὰ μπορούσαν νὰ εἶναι συντελεστές εἰρήνης σύμφωνα με ὀρισμένους βρίσκονται στὶς ρίζες τῶν ἀντιθέσεων καὶ τῶν πολέμων. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ παραγωγή βιβλίων γύρω ἀπὸ τὴ σχέση βίας καὶ θρησκευῶν ἔχει πληθυνθεῖ. Ἡ «*ίερὴ βία*» ὄλο καὶ γίνεται ἀντικείμενο ἐπισταμένων μελετῶν.

Ἄλλὰ καὶ ἡ βία αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν μελετᾶται σὲ ὅλη τῆς τὴν ἑκταση καὶ σὲ ὅλες τῆς τὶς διαστάσεις. Πῶς ἀντιμετωπίζεται, δηλαδή, ἀπὸ ἄτομα, θεσμούς, ὀργανώσεις καὶ με ποιές διαδικασίες; Ὑπὸ ποιές μορφές καὶ σὲ ποιούς χώρους, π.χ. στὴν οἰκογένεια, στὸ σχολεῖο, στὴν κοινωνία, ἀσκεῖται ἡ βία; Πῶς ἐρμηνεύεται ψυχολογικά, κοινωνιολογικά καὶ πῶς μπορεῖ νὰ συγκρατηθεῖ με νομικὲς καὶ ἀστυνομικὲς διατάξεις; Οἱ διακρατικὲς συνθήκες εἶναι

δυνατὸν νὰ ἐξασφαλίσουν μιὰ στοιχειώδη ἀσφάλεια καὶ ἕναν ἔλεγχο τῶν ἀτίθασων καὶ καταστροφικῶν δυνάμεων πού ἀνεξέλεγκτα ἀπειλοῦν τὴν εἰρήνη τοπικὰ καὶ παγκόσμια;

Φαίνεται πῶς κάτι τέτοιο δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ πραγματοποιηθεῖ με τὶς ἐγγενεῖς δυνάμεις τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ «*ἄνωθεν εἰρήνη*» δὲν φαίνεται νὰ ἔχει πείσει τοὺς ἀνθρώπους ὅτι πρέπει νὰ τὴν ἐπικαλοῦνται καὶ γι' αὐτὸ μένει ἀναποτελεσματικὴ. Θὰ ἔλεγα ὅτι οἱ ἄνθρωποι δὲν θέλουν νὰ τὴν λάβουν ὑπ' ὄψη, με ἀποτέλεσμα οὔτε τὴν Ἀθηνᾶ, τὸν Θεό, δηλαδή, νὰ ἐπικαλοῦνται, οὔτε καὶ τὴν χεῖρα νὰ κινοῦν. Με ἀποτέλεσμα νὰ παραμένουμε «*ἀνασφαλῶς ἀσφαλεῖς*» καὶ ἐν ὄψει τῶν ὀλυμπιακῶν ἀγῶνων. Ἐδῶ θὰ ἔπρεπε κάτι νὰ μᾶς διδάξει «*ὁ φιλειρηνικός, θρησκευτικῆς ἔμπνευσης μυστικισμὸς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων*», ὅπως ὀρθὰ παρατηρεῖ ὁ ἐλεύθερος σκοπευτὴς (στὴν «*Οἰκονομικὴ Καθημερινή*» τῆς 28ης Μαρτίου 2004, σ. 2). Μακάρι νὰ μπορούσε ἡ ἀνθρωπότητα νὰ καταλήξει σὲ μιὰ μακρᾶς διαρκείας ἐκεχειρία καὶ ὄχι μόνο με ἀφορμὴ τοὺς ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνες.

Διαπιστώνουμε μάλιστα ὅτι οἱ διάφορες θρησκευές γιὰ νὰ ἀποσεισούν τὶς κατηγορίες πού τοὺς ἐπιρρίπτουν, ὅτι αὐτὲς ὑποκινοῦν τὴ βία, συγκαλοῦν συναντήσεις, ὀργανώνουν παγκόσμια συνέδρια καὶ διεθνῆ «*φόρα*» πρὸς ἐπίλυση ποικίλων προβλημάτων πού ἀνακύπτουν καὶ γιὰ συσπείρω-

σή τους σέ κινήματα ειρήνης. Καί σ' αὐτά, ὅμως, ἐμφωλεύει ὁ κίνδυνος νὰ κατηγορηθοῦν γιά πολυπολιτισμικό καί πολυθρησκευτικό συγκρητισμό. Δέν ἐνδείκνυται, βέβαια, πάντα μιὰ ἀξιολογική οὐδετερότητα. Κι ἂν ὅλοι ἔχουμε τὸ δικαίωμα νὰ εἴμαστε διαφορετικοί, αὐτὸ δέν σημαίνει ὅτι ὅλα εἶναι ἴσα κι ὅμοια. Ὁ Γκάντι μπορεῖ νὰ ὑποστήριζε ὅτι ὅλες οἱ θρησκείες ὁδηγοῦν στὸν Θεό, ἀλλὰ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς μᾶς ἀποκάλυψε ὅτι κανένας δέν πάει κοντὰ στὸν (Θεὸν) Πατέρα παρὰ μόνον ἂν περάσει ἀπὸ αὐτὸν («οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα εἰ μὴ δι' ἐμοῦ», Ἰωάν. 14,6), γιατί «ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδός, ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή». Εἶναι λεπτή ἢ θέση τῶν θρησκευτικῶν ἡγετῶν καὶ ἰδιαίτερα τῶν Ὁρθοδόξων, οἱ ὅποιοι, πρέπει μὲν νὰ μὴν ὑποτιμοῦν κανένα ἀλλὰ καὶ νὰ ὑποστηρίζουν ἐκεῖνο τὸ ὅποιο θεωροῦν λυσιτελές γιά τὶς παρούσες περιστάσεις. Ἡ ἀνάγνωση τῶν σημείων τῶν καιρῶν ἐπιστρατεύει τὸ προφητικὸ χάρισμα τῶν ἐκπροσώπων τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὁδηγεῖ τουλάχιστον ὅσο ἐξαρτᾶται ἀπὸ αὐτοὺς νὰ ζοῦν εἰρηνικά μὲ ὅλους ἢ νὰ συμβάλουν τουλάχιστον πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνση (πρβλ. Ρωμ. 12, 18).

Ἕνας Διεθνῆς Σύνδεσμος καὶ τὰ συνέδριά του

Μεταξὺ ὄλων ἐκείνων πού ἀπασχόλησε καὶ ἀπασχολεῖ τὸ θέμα τῆς βίας σέ ἐνικό καὶ πληθυντικό ἀριθμὸ συγκαταλέγεται καὶ ὁ «Διεθνῆς Σύνδεσμος Ἰατροψυχολογικῶν καὶ Θρησκευτικῶν Μελετῶν» (A.I.E.M.P.R.), στὸ ἐκτελεστικὸ γραφεῖο τοῦ ὁποίου μετέχει ὁ γράφων τὸ παρὸν ἄρθρο ὡς ἐθνικός ἐκπρόσωπος. Ὁ Σύνδεσμος ἀσχολήθηκε μὲ τὸ θέμα τῆς βίας στὸ συνέδριό του στὸ Τσιντσιννάτι τῶν Η.Π.Α. τὸ 1975, μὲ τὸ θέμα τοῦ φανατισμοῦ στὸ συνέδριό του τοῦ Bossey τῆς Ἑλβετίας τὸ 1993 καὶ προτίθεται νὰ ἐρευνήσει σὺν Θεῷ τὸ θέμα *Θρησκείες καὶ βία*

στὸ συνέδριο τοῦ Στρασβούργου τὸν Ἰούλιο τοῦ 2006. Πρὸς τὸ σκοπὸ αὐτὸ τὸ ἐκτελεστικὸ του γραφεῖο συνεδρίασε στίς 20 καὶ 21 Μαρτίου ἐ.ἔ. στὸ Παρίσι καὶ συζήτησε τὶς προοπτικές καὶ τὶς ὀπτικές κάτω ἀπὸ τὶς ὁποῖες θὰ διερευνηθοῦν τὰ μέλη του τῆς θεματικῆς τοῦ συνεδρίου.

Ποιά ἔννοια θὰ ἀντιπαραθέσουμε στὴ βία; Εἶναι ἀνάγκη στὴ βία νὰ ἀντιπαρατάξουμε τὴν ἀγάπη; Ἡ ἀγάπη εἶναι τὸ ἀντίθετο τῆς βίας; Ἡ ἀντωνυμία της; Πρέπει νὰ ὑπάρχει ἓνα ἔναντι, ἓνα ἀπέναντι; Εἶναι ἡ βία συνώνυμη τοῦ μίσους; Ἡ ἡ βία μπορεῖ νὰ εἶναι ἓνα νόμισμα διπλῆς ὄψεως, στὸ ὁποῖο ἡ μία πλευρὰ νὰ εἶναι αὐτὸ πού ἀπεχθανόμαστε ὡς βία, βιαιότητα, βιαιοπραγία κ.τ.τ., ἡ ἄλλη, ὅμως, ὄψη (πλευρὰ) νὰ εἶναι ἐκείνη ἡ βία πού θὰ ἀντιταχθεῖ στὴν ἄλλη βία γιά νὰ τὴν ὑπερβεῖ;

Δέν ἐννοοῦμε ἐδῶ ἓνα εἶδος «ἀνθρωπιστικοῦ πολέμου» πού τόσο εἶναι τῆς μόδας σήμερα. Ἐννοοῦμε μιὰ βία «ἀσκητική», μὲ τὴν ὁποία θὰ περιορίζουμε τὴ δύναμή μας, ἐκείνη πού μᾶς ὠθεῖ νὰ ἐπιβληθοῦμε βίαια στοὺς ἄλλους. Γι' αὐτὴν ὁμιλεῖ ὁ Κύριος, ὅταν ἀναφέρεται ὅτι «ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται, καὶ βιασταὶ ἀρπάζουσιν αὐτήν» (Ματθ. 11,12). Σὰν σχόλιο σ' αὐτὸ μποροῦμε νὰ προσκομίσουμε τὸν λόγο τοῦ ἀββᾶ Βαρσανουφίου ὅτι «ὁ καιρὸς τῶν πολέμων, καιρὸς ἐργασίας ἐστίν». Αὐτὴ ἡ ἄλλη ὄψη εἶναι ἡ μόνη ἱκανή, μέσα ἀπὸ μιὰ ἐσωτερικὰ προερχόμενη δύναμη ἀλλὰ καὶ «ἀνωθεν», νὰ ἀντιμετωπίσει τὴν πρώτη ἀπεχθὴ ὄψη τῆς βίας. Στὴ βία τότε ἀντιτάσσεται ἐκείνη ἡ γαλήνη, ἡ ἡσυχία, ἡ πραότης τοῦ μαχητῆ πού ἀναφέρει ὁ προφήτης Ἰωήλ: «ὁ πραῦς ἔστω μαχητῆς» (4,11). Τότε κι ἓνας Θεὸς πού ἐμφανίζεται ὡς *mysterium tremendum* (ιερὴ κατάπληξη), πού *ἄπτεται τῶν ὁρέων καὶ καπνίζονται*, μπορεῖ ταυτόχρονα νὰ ἐκπροσωπεῖ καὶ ἓνα *mysterium fascinans* (ιερὴ ἔλξη) ὡσὰν πνοὴ αὔρας λεπτῆς. Αὐτὴ ἡ συν-ὑπαρξὴ καταργεῖ τὰ διλημματικά εἶτε-εἶτε καὶ οὔτε-οὔτε

για να γίνει τελικά ένα τόσο-όσον. Αυτό το τελευταίο δεν ορίζεται αφοριστικά αλλά απαιτεί προσπάθεια έρευνητική και διευκρινίσεις που να άπαντοῦν καίρια στα τεθέντα ερωτήματα. Έδω έγκειται και ή πρωτότυπη εργασία και πρωτοβουλία που ο Διεθνής Σύνοδος ακολουθεί:

- Να μπορεί να συντονίζει την έρευνα επίκαιρων θρησκευτοψυχολογικῶν θεμάτων σε εὐρεία διεθνῶς κλίμακα.
- Η διερεύνηση αὐτή να μην ἀνατίθεται σε μεμονωμένους έρευνητές αλλά να γίνεται ἀπό συγκεκριμένους έθνικες ομάδες, οί οποίες έρευνοῦν πτυχές που εἶναι επίκαιρες και παρουσιάζουν ένδιαφέρον για τή χώρα εκείνη.
- Η καθ' ομάδας εργασία δεν ενεργοποιεί μόνο θεωρητικές ἀναζητήσεις αλλά και εὐαισθητοποιεί τὰ μέλη της στην ὅλη ψυχοδυναμική του ὑπό διερεύνηση θέματος. Ὁ έρευνητής μετέχει στο πρόβλημα και προβληματίζεται, παρατηρεῖ μετέχων και μετέχει παρατηρῶν. Πρόκειται για μία βιοματική έμπειρική διερεύνηση που συνδυάζει θεωρία και πράξη και ἀποβλέπει στη θεωρία και στην πράξη. Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο οί σχέσεις Ψυχολογίας και Θρησκείας, Ἐκκλησίας και Θεολογίας δεν ρυθμίζονται «προκατασκευασμένα» αλλά δυναμικά μέσα ἀπό μιὰ πράξη που δεν φοβᾶται τή θεωρία και ἀπό μιὰ θεωρία που έμπιστεύεται τήν πράξη.

Σ' αὐτήν τήν προοπτική εργάζεται και ή ελληνική ομάδα ἤδη ἀπό τὸ φθινόπωρο τοῦ

2003 με τὸν συντονισμό τοῦ ὑπογράφοντος και με πολλή χαρά ἀντιμετωπίσθηκε ἀπὸ τὸ Προεδρεῖο τοῦ Συνδέσμου ή συμμετοχή ὀρθοδόξων ειδικῶν ἐπιστημόνων στη συμμελέτη ενός τόσο επίκαιρου και σημαντικοῦ θέματος.

Σ' έναν κόσμο που βιάζεται καθημερινὰ και φλέγεται, δεν ἀρκεῖ μόνον ή ἀφή τῆς ὀλυμπιακῆς φλόγας, που τόσο παραστατικά σκιτσάρισε ὁ Ἡλίας Μακρῆς στην «Οἰκονομική Καθημερινή» τῆς 28ης Μαρτίου 2004, σ. 1. Χρειάζεται να βιαστοῦμε για να φανερωθεῖ τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ που ὁ ἴδιος εἶναι τὸ φῶς, τὸ ἀληθινὸ, φῶς ἐκ φωτός, που φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον ἀλλὰ και

ἄπαντα τὸν κόσμον. Τὸν φωτίζει φλεγόμενον με ἄλλου εἴδους φωτιά ἀλλὰ δεν τὸν καίει. Δεν ἀφήνει πίσω του καμμένη γῆ.

Ἄς εὐχηθοῦμε, λοιπόν, αὐτὸ τὸ ἀναστάσιμο φῶς να φωτίζει ὅλους μας να ἀντιληφθοῦμε αὐτήν τήν ἄλλη «βία» που ἐκπέμπεται ἀπὸ τὸν τάφο τοῦ Χριστοῦ μας, ὁ ὁποῖος «ἐπάτησεν θανάτῳ τὸν θάνατον και ἀνέστη ἐκ τῶν νεκρῶν».

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ, πατέρες και ἀδελφοί!

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Του Κωνσταντίνου Χολέβα

Ἡ Ποιμαντική Διακονία καὶ οἱ Ἱεροὶ Κανόνες

Υπὸ τὸν τίτλο «Ἡ Ποιμαντική Διακονία κατὰ τοὺς Ἱεροὺς Κανόνες» ἐκυκλοφορήθη ὑπὸ τῶν ἐκδόσεων ΑΘΩΣ τὸ βιβλίο τοῦ Πανοσιολογιωτάτου Ἀρχιμανδρίτου Γεωργίου Καψάνη, Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου Ἀγίου Ὁρους. Ἀπὸ τὴν ἐμπεριστατωμένη αὐτὴ μελέτη, ἡ ὁποία ἀναλύει τὰ καθήκοντα τῶν ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας μας ἐπὶ τῆ βάσει τῶν Ἱερῶν Κανόνων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, παραθέτουμε ἕνα χαρακτηριστικὸ ἀπόσπασμα περὶ Ἱερωσύνης: «Τὴν εὐθύνη καὶ τὸ λειτούργημα τῆς διαποιμάνσεως τοῦ πιστοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ ἀναλαμβάνουν διὰ τῆς χειροτονίας των οἱ Ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας, ἤτοι ὁ Ἐπίσκοπος καὶ ὁ Πρεσβύτερος καὶ ὁ τούτων βοηθὸς ἐν τῇ διακονίᾳ τῶν Μυστηρίων διάκονος (ιη' Κανὼν τῆς Α' Οἴκουμ. Συνόδου), χαρακτηριζόμενοι καὶ ὡς “προεστῶτες” αὐτῆς (α' Ἀντιοχ.). Τὸ ἱερατικὸν λειτούργημα ἀποτελεῖ “Θεοῦ δωρεάν” καὶ “χάρισμα” (στ' Κανὼν Μ. Βασιλείου), δωρηθέν παρὰ τοῦ Σωτῆρος (“παρ' ἐμοῦ φησὶν, ἐδέξασθε τὸ τῆς ἱερωσύνης ἀξίωμα” Ἐγκύκλ. Ἐπιστ. Γενναδίου Κων/λεως) μὴ ἐξαρτώμενον ἐκ τῆς δικαιοσύνης τοῦ λαμβάνοντος αὐτό, ἢ ἐκ τῆς κοινότητος ἀντιπροσωπευτικῶ δικαίῳ ἢ ἀκόμη καὶ ἐκ τοῦ χειροτονοῦντος, ὅστις δὲν ἐνεργεῖ ἐξ ἰδίας ἐξουσίας ἀλλ' ὡς ἐντολοδόχος τοῦ Ἀρχιποίμενος Χριστοῦ, καὶ “δώσει λόγον τῷ πάντων κριτῇ” (β' Κυρίλλου). Διὰ τοῦ διδομένου χαρίσματος ὁ ποιμὴν ἱκανοῦται ἵνα ποιμάνῃ τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ. Ἐντεῦθεν καὶ ἡ ἱερωσύνη χαρακτηρίζεται ὡς “θεία” (ι' Σάρδ.). Ὡς χάρι-

σμα ἡ ἱερωσύνη εἶναι συνέχεια καὶ μετοχὴ εἰς τὴν μίαν καὶ μοναδικὴν ἱερωσύνην τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁποία ἔχει δωρηθῆ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Εἰς μόνον ἱερεὺς ὑπάρχει εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Οἱ δὲ “ἄνθρωποι ἱερεῖς τὴν ἱερατείαν αὐτοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ λειτουργοῦντες” (Κανὼν Καρχηδόνας)».

Οἱ ἀποδοχῆς τῶν Ἱερέων-Διδασκάλων

Ἀπὸ τὸν ἡμερήσιο Τύπο πληροφορούμεθα τὰ ἑξῆς: «Στὴν ὀλομέλεια τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας θὰ κριθεῖ ἡ συνταγματικότητα ἢ μὴ τοῦ ἄρθρου 11 τοῦ Ν. 1810/88, μὲ τὸ ὁποῖο προβλέφθηκε ἡ περικοπὴ τῶν ἀποδοχῶν ἀπὸ τοὺς ἐφημερίους γιὰ ὅσους εἶναι παράλληλα καὶ ὑπάλληλοι τοῦ δημοσίου τομέα. Μὲ τὴ σχετικὴ ρύθμιση ἐπιτρέπεται ἡ καταβολὴ ὀλόκληρων τῶν ἀποδοχῶν ἀπὸ τὴν ὑπαλληλικὴ θέση, ἀλλὰ μόνον τοῦ βασικοῦ μισθοῦ καὶ τοῦ χρονοεπιδόματος ἀπὸ τὴν ἐφημεριακὴ ὑπηρεσία. Ὡστόσο, ἐφημέριος τῆς Μητροπόλεως Κυδωνίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κρήτης, πού ἦταν ταυτόχρονα καὶ δάσκαλος, προσέφυγε στὸ ΣτΕ ζητώντας τὴν καταβολὴ ἀναδρομικῶν λόγῳ περικοπῆς τῶν ἀποδοχῶν τοῦ ἐφημερίου γιὰ τὸ διάστημα 1991-96 ὑποστηρίζοντας ὅτι εἶναι ἀντισυνταγματικὴ. Τὸ Στ' Τμῆμα τοῦ ΣτΕ ἔκρινε ὅτι πρέπει νὰ ἀναιρεθεῖ ἡ ἀπόφαση τοῦ Διοικητικοῦ Ἐφετείου Χανίων, θεωρώντας ὅτι ἡ συγκεκριμένη διάταξη παραβιάζει τὴν ἀρχὴ τῆς ἰσότητος, καθὼς εἰσάγει ἕναν ἐπὶ πλεόν περιορισμὸ καὶ συνεπῶς δυσμενὴ διάκριση εἰς βάρος τῶν ἐφημερίων-ὑπαλλήλων τοῦ δημοσίου τομέως σὲ σύγκριση μὲ τοὺς ὑπόλοιπους ὑπαλλήλους, πού ἐπιτρέπεται νὰ εἰσπράττουν πλήρως τὶς ἀποδοχῆς

ἀπὸ τὶς δύο θέσεις, ἐφ' ὅσον δὲν ὑπερβαίνουν τὰ ἀνώτατα ὅρια ἀποδοχῶν».

Ξαναχτίζεται ὁ Ἅγιος Ἐλισσαῖος

Ὁ ἱστορικὸς Ναὸς τοῦ Ἁγίου Ἐλισσαίου στὸ Μοναστηράκι, ὁ ὁποῖος συνεδέθη μὲ τὴν παρουσία τοῦ Ἀλεξάνδρου Παπαδιαμάντη, ξαναχτίζεται. Τὰ ἐγκαίνια ἐτέλεσε στὶς 2 Ἀπριλίου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος. Πρόκειται γιὰ μικρὸ σὲ μέγεθος ναὸ τοῦ 16ου ἢ 17ου αἰῶνος, ὁ ὁποῖος γκρεμίστηκε κατὰ τὴν διάρκεια τῆς γερμανικῆς κατοχῆς. Ὁ μακαριστὸς μητροπολίτης Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων Ἰεζεκιήλ στὸ βιβλίο του «Ἔργα καὶ Ἡμέραι», ποὺ ἐξεδόθη τὸ 1948, τὸν χαρακτηρίζει κομψὸ ναῖσκο ρυθμοῦ Βασιλικῆς. Στὸν Ἅγιο Ἐλισσαῖο λειτουργοῦσε ὁ παπα-Νικόλας Πλανᾶς, ὁ ὁποῖος ἔχει πλέον ἀναγνωρισθεῖ ὡς ἅγιος ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία μας. Συμπαράστατες τοῦ ἀπὸ τὸ ἀναλόγιο τοῦ ψάλτη ἦσαν οἱ δύο εὐλαβεῖς Ἀλέξανδροι τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων. Ὁ Ἀλέξανδρος Παπαδιαμάντης καὶ ὁ ἐξάδελφός του Ἀλέξανδρος Μωραϊτίδης, γνωστοὶ γιὰ τὴν προσήλωσή τους στὴν ἑλληνορθόδοξη παράδοση. Ἐκεῖ στὸν ἱστορικὸ ναῖσκο τῆς ὁδοῦ Ἄρεως 14 στὸ Μοναστηράκι, ἀπέναντι ἀπὸ τὰ ἐρείπια τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Ρωμαίου Αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ, ἐκκλησιάζονταν καὶ ἄλλοι λόγοι τῶν ἀρχῶν τοῦ 20οῦ αἰῶνος, ὅπως ὁ Παῦλος Νιρβάνας, ὁ Ζαχαρίας Παπαντωνίου, ὁ Γιάννης Βλαχογιάννης κ.ἄ. Τὴν πρόταση πρὸς τὸ Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ γιὰ τὴν ἀνοικοδόμησι τοῦ ναοῦ ὑπέβαλαν ἡ Ἐταιρία Παπαδιαμαντικῶν Σπουδῶν, ὁ Δῆμος Σκιάθου καὶ τὸ Κέντρο Παπαδιαμαντικῶν Σπουδῶν. Κατὰ τὴν τελετὴ τῶν ἐγκαίνιων μετὰ ἀπὸ τὸν Μακαριώτατο μίλησε καὶ ὁ Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Φώτης Δημητράκοπουλος, βαθὺς γνώστης τοῦ ἔργου τοῦ «κοσμοκαλόγερου» Ἁλ. Παπαδιαμάντη.

Ποιμαντικὴ προσέγγισι τῶν ἐξετάσεων

Κατὰ τὴν περίοδο αὐτὴ, ποὺ πλησιάζουν οἱ Πανελλήνιες ἐξετάσεις καὶ γενικότερα ἡ ἐξεταστικὴ περίοδος μαθητῶν καὶ φοιτητῶν, εἶναι χρήσιμο νὰ δέχονται οἱ νέοι καὶ οἱ νέες μας τὴν ποιμαντικὴ συμπαράστασι τῶν ἱερέων τῆς ἐνορίας τους. Μάλιστα σὲ ὀρισμένες Μητροπόλεις καὶ ἐνορίες ὑπάρχει ἡ εὐλογημένη συνήθεια νὰ τελοῦνται εἰδικές Ἀκολουθίες γιὰ τὴν ἐμφύχωσι καὶ ἠθικὴ ὑποστήριξι τῶν ὑποψηφίων καὶ τῶν μαθητῶν. Ἡ ποιμαντικὴ προσέγγισι μπορεῖ νὰ βοηθήσει τὰ νέα παιδιά νὰ ξεπεράσουν τὸ ἄγχος καὶ νὰ αἰσθανθοῦν ἐλαφρύτερο τὸ φορτίο τῆς μελέτης. Ἡ Ὁρθόδοξη Παράδοσίς μας διδάσκει ὅτι ἄλλες πρέπει νὰ εἶναι οἱ προτεραιότητες τοῦ ἀνθρώπου καὶ κυρίως ἡ ἐπικοινωνία μὲ τὸν Θεὸ καὶ ἡ προετοιμασία γιὰ πνευματικὰ ἀγαθὰ. Ἡ βαθμοθηρία, ἡ ἄμιλλα καὶ ἡ χαρὰ τῆς «πρωτιᾶς», ἡ ἀνάγκη γιὰ διάκρισι, ἡ ἐπιθυμία γιὰ τὶς «καλύτερες σχολές» ἢ γιὰ τὰ θεωρούμενα «προσοδοφόρα» ἐπαγγέλματα καλλιεργοῦνται ἀπὸ τὸ σκληρὸ καὶ ἀνταγωνιστικὸ κλίμα τῆς ἐποχῆς μας, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ ἀποτελοῦν μονόδρομο γιὰ τὰ παιδιά μας. Ἡ συμβουλή τοῦ κληρικοῦ μπορεῖ νὰ τὰ προετοιμάσει γιὰ μία πιθανὴ ἀποτυχία ἢ νὰ τὰ κάνει νὰ βλέπουν πιὸ σφαιρικὰ τὰ πράγματα. Νὰ τοὺς θυμίζει ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν θὰ ἐπιβιώσει στὴ κοινωνία μόνο μὲ πλοῦτο γνώσεων καὶ ἀριθμὸ πτυχίων, ἀλλὰ καὶ μὲ ἀγάπη, κοινωνικότητα, ἀλληλεγγύη, διάθεσι συνεργασίας καὶ προσφορᾶς. Ἴσως τὸ ἐκπαιδευτικὸ μας σύστημα νὰ μὴν εὐνοεῖ τὴν Ὁρθόδοξη Χριστιανικὴ θεώρησι τῶν ἀξιῶν τῆς ζωῆς, ἀλλὰ ἡ Ἐκκλησία καὶ οἱ ποιμένες της θὰ συνεχίζουν νὰ ἀγωνίζονται. Ἀξίζει ὁ κόπος. Διότι οἱ νέοι τῆς μαθητικῆς καὶ φοιτητικῆς ἡλικίας εἶναι τὰ θεμέλια τοῦ μέλλοντός μας.

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

Τοῦ Ἀρχιμ. Ἐπιφανίου Οἰκονόμου

Ἐκπροσώπου Τύπου τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου

Κυριακὴ τῆς Πεντηκοστῆς

Πράξ. β', 1-11

Ηκάθοδος τοῦ Παναγίου καὶ ζωοποιοῦ Πνεύματος στὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας μας δεσπόζει στὴν ὑμνολογία καὶ στὴν ὅλη ἀτμόσφαιρα τῆς σημερινῆς ἡμέρας, τῆς Κυριακῆς τῆς Πεντηκοστῆς, πού δίκαια ὀνομάστηκε γενέθλιος ἡμέρα τῆς Ἐκκλησίας. Πρόκειται γιὰ τὴ μοναδική στιγμή στὴν ἱστορία τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὴν ὁποία τὰ πρῶτα στελέχη τῆς Ἐκκλησίας, ὑπὸ τὴν ἔμπνευση καὶ καθοδήγηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, βγαίνουν στὸ κόσμο, ἀρχίζουν τὴν εἰρηνικὴ ἐπαναστατικὴ τους πορεία, γιὰ νὰ μεταδώσουν τὸ μήνυμα τοῦ Εὐαγγελίου στὰ πέρατα τῆς Οἰκουμένης.

Ἄνθρωποι ἄπλοιοι καὶ ἀγράμματοι δέχτηκαν τὴ χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ μεταβλήθηκαν σὲ διαπρύσιους κήρυκες τῆς ἀλήθειας, ξεπέρασαν φοβίες καὶ ἀνασφάλειες καὶ πῆραν στὰ χέρια τους τὴ μεγάλη εὐθύνη νὰ φωτίσουν τὸν κόσμο μὲ τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ. Ὁ φωτισμὸς τοῦ τρίτου προσώπου τῆς Ἁγίας Τριάδος, τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἐνήργησε καθοριστικὰ στὸ στόχο πού ἔθεσαν καὶ προκάλεσε σεισμὸ στὰ μέχρι τότε δεδομένα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Ἀπὸ αὐτὸν τὸ φωτισμὸ ἔχει ἀνάγκη ἡ Ἐκκλησία σὲ ὅλη τὴν ἱστορικὴ της διαδρομὴ, ἀλλὰ κυρίως στὶς μέρες μας, πού κατὰ πολλοὺς εἶναι κρίσιμες καὶ σημαντικές, δεδομένου ὅτι πλείστοι εἶναι ἐκεῖνοι πού σκοπὸ ἔχουν νὰ βλάψουν καὶ νὰ παρασύρουν τὸ Σῶμα τῆς Ἐκκλησίας. Πρέπει ἐμεῖς οἱ Χριστιανοὶ νὰ κάνουμε αἴτημα προσευχῆς τὴ διατήρηση αὐτοῦ τοῦ φωτισμοῦ στὰ στελέχη καὶ στοὺς ἡγέτες τῆς Ἐκκλησίας μας. Στους ἀνθρώπους ἐκείνους πού φέρουν τὴ μεγάλη εὐθύνη καὶ τὸ βᾶρος νὰ κατευθύνουν σωστὰ τὸ χριστεπώνυμο πλήρωμα, προφυλάσσουν τὰς ἀπὸ ὅλους ἐκείνους πού θέλουν νὰ τὸ ἀποπροσανατολίσουν καὶ νὰ τὸ παγιδεύσουν σὲ λαϊθασμένους δρόμους, μὲ ὑποπτες μεθόδους. Τὰ σημεῖα τῶν καιρῶν ἀποκαλύπτουν ὅτι οἱ ἡγέ-

τες μας σκοπὸ ἔχουν νὰ βλάψουν τὴν ἱστορικὴ πραγματικότητα, πού καταδεικνύει τὴ ζωντανὴ παρουσία τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας του στὴ ζωὴ καὶ τὴν πορεία τοῦ λαοῦ μας. Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ ἡγεσία, λοιπόν, ἔχει σπουδαῖο ρόλο νὰ ἐπιτελέσει γι' αὐτὸ ἡ χάρις καὶ ὁ φωτισμὸς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος πρέπει νὰ τὴ συνοδεύουν.

Πρέπει νὰ κάνουμε ἐπίσης αἴτημα προσευχῆς αὐτὸς ὁ φωτισμὸς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος νὰ ἐνσκήψει καὶ στοὺς κυβερνῶντες, αὐτοὺς πού ἔχουν τὶς τύχες τοῦ λαοῦ μας στὰ χέρια τους καὶ διαχειρίζονται τὸ μέλλον τοῦ τόπου μας. Ἡ πλάνη στὴν ὁποία βρίσκονται πρέπει σύντομα νὰ σβῆσει, ἡ νηφαλιότητα καὶ ἡ λογικὴ νὰ ἐπικρατήσῃ καὶ νὰ καταλάβουν ὅλοι ὅτι κανεὶς δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ξεριζώσῃ ἀπὸ τὸ λαὸ καὶ τὴ χώρα μας, ἀρχές καὶ ἰδανικά, μὲ τὰ ὁποία γαλουχήθηκε καὶ πρόκοψε στὸ χρόνο.

Αἴτημα προσευχῆς, ἐπίσης, πρέπει νὰ γίνῃ καὶ ὁ δικὸς μας φωτισμὸς. Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα νὰ σκέπει καὶ νὰ ἐμπνέει ὅλους μας, ἐμᾶς πού ἀποτελοῦμε τὸ Σῶμα τῆς Ἐκκλησίας καὶ ζοῦμε σήμερα ἡμέρες δοκιμασίας καὶ ἀντιεκκλησιαστικῆς προπαγάνδας. Πρέπει νὰ σταθοῦμε στὸ ὕψος τῶν περιστάσεων καὶ νὰ ταχθοῦμε δίπλα καὶ μέσα στοὺς ἀγῶνες τῆς Ἐκκλησίας μας γιὰ νὰ συνεχίσουμε νὰ ζοῦμε Ὁρθόδοξα καὶ Ἑλληνικά. Ἐχουμε κι ἐμεῖς χρέος ἱστορικὸ νὰ ἀντιδράσουμε, μὲ κύριο καὶ σημαντικότερο μέσο καὶ ὄπλο αὐτὸ τῆς προσευχῆς, γιὰ νὰ ξαναμποῦμε στὸ δρόμο τῆς ἡρεμίας καὶ τῆς νηφαλιότητος, γιὰ νὰ συνεχίζουμε νὰ δίνουμε σ' ὅλο τὸν κόσμο τὸ μοναδικὸ στοιχεῖο τῆς Ἑλληνορθόδοξης ἰδιαιτερότητός μας, στοιχεῖο πού ξεχώριζε καὶ λάμπρυνε πάντα τὴν ἱστορία τοῦ ἔθνους μας.

Ἡ σημερινὴ ἡμέρα, ἃς γίνῃ ἀφορμὴ ἐπανατοποθέτησης ὅλων μας μπροστὰ στὶς ὑποχρεώσεις μας, ἀλλὰ καὶ ἔντονης προσευχῆς πρὸς τὸ Ἅγιο Πνεῦμα νὰ φωτίζει καὶ νὰ ἐμπνέει ὅλους, κράτος, λαὸ καὶ Ἐκκλησία, γιὰ νὰ πορεύονται ἀπὸ κοινοῦ σὲ δρόμους ἐνότητος καὶ προόδου καὶ ὄχι σὲ πορεία διχασμοῦ καὶ διαίρεσης. ΑΜΗΝ!

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ

στιγμιότυπα

Φωτογραφίες του Χρήστου Μπόνη
και των Ίερων Μητροπόλεων

Ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἀττικῆς κ. ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ ἐν μέσῳ τῆς Ἀδελφότητος τῆς Ἱ. Μονῆς Ἀγ. Φιλοθέης καὶ Κληρικῶν τῆς Μητροπόλεως (Μάρτιος 2004).

Στιγμιότυπο ἀπὸ τὴν εἰς Πρεσβύτερο καὶ Ἀρχιμανδρίτη χειροτονία τοῦ Ἀρχidiaκόνου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Σιδηροκάστρου π. Νικοδήμου Τότκα τὴν Δ΄ Κυριακὴ τῶν Νηστειῶν, 21η Μαρτίου, ἀπὸ τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Σιδηροκάστρου κ. Μακάριο, παρουσία πολλῶν Ἱερέων καὶ πυκνοῦ ἐκκλησιάσματος.

Ο Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος ἐτέλεσε Ἄγασμό κατὰ τὴν ἑναρξὴ τῶν ἐργασιῶν τῆς Βουλῆς (10.3.2004).

Στιγμιότυπο ἀπὸ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Μακαριωτάτου στὴν Ριζάρειο Ἐκκλησιαστικὴ Σχολὴ (Μάρτιος 2004).

Στιγμιότυπα ἀπὸ τὶς ἐκδηλώσεις τοῦ Ε΄ Φεστιβάλ Βυζαντινῆς Μουσικῆς ποὺ διοργάνωσε ἡ Ἱ. Μητρόπολη Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων στὴν Καρδίτσα σὲ συνεργασία μὲ τὸν καλλιτεχνικὸ σὺλλογο «Ἀρίων» (28 Μαρτίου 2004) καὶ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Θεοκλήτου.

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΚΑΛΩΣ ΕΚΔΟΣΕΩΝ Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.
Ι. ΓΕΝΝΑΔΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑ - GREECE
ΤΗΛ. 210-7272253, FAX: 210-7272251
ISSN 1105-7203

ΠΑΡΩΜΕΝΟ
ΤΥΠΟΣ
Τεκ. Γραφείο
Κ.Ε.Μ.Π.Α.Ο
Αρ. Πρωτ. Αθηνών
4228

ΕΝΤΥΠΟ ΚΛΕΙΣΤΟ ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 1855/2004 ΚΕΜΠΑ